Published and distributed under permit (No. 322), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of New York, N. Y. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

התורן

עתון שבועי
יוצא בכל יום ששי

התוכן

—

VOL. VII NEW YORK, MARCH 19, 1920 No. 2 (202)

HATOREN
Published Weekly by the
ZIONIST ORGANIZATION OF AMERICA
55 FIFTH AVENUE, NEW YORK.
Telephone, Chelsea 247

מחיר „התורן"
לשנה — $4.00 לחצי שנה — $2.00
בחוץ לארץ ובקנדה:
לשנה — $4.50 לחצי שנה — $2.25
לפחות מחצי שנה אין התחימה מתקבלת
הכתובת:
Hatoren, 55 Fifth Avenue, New York

SUBSCRIPTION RATES:
One year—$4.00 Six months—$2.00
Foreign Countries and Canada:
One year—$4.50 Six months—$2.25
Single copy 10 cents
Entered as second-class matter March 14, 1916, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

מחיר גליון 10 סנטים

ההצגה הראשונה עלתה בהצלחה שאין כמותה.

הסתדרות עברית באַמריקה

מודיעה על הצגת המחזה בפעם השנית

על־פי דרישת הקהל

הגיטו החדש

מחזה מאת תיאודור הרצל, בתרגום ראובן בריינין

על־ידי להקת

המשחקים העברים

המנהל הנרי לין. הריז׳יסור מארק שווייד.

בהשתתפות: אברהם טייטלבוים, מארק שווייד, מארק סקולניק, מרת לאה ווירון, צבי סקולר, מרת דבורה פישמאַן, מאיר סלצר, מרת יונה בליי ואליהו בן־דרור.

ביום ה׳, 25 למארץ, בתיאטרון „אוירווינג פליים"

„אוירווינג פליים", קרן רחוב 14.

מורים שווארץ, דירקטור.

כרטיסים להשיג בקופת התיאטרון.

בית משפט השלום

(נוסד על־ידי אגודת הקהלות באמריקה).

בית משפט השלום הזה פתוח, לעת־עתה, פעם בשבוע, ביום הרביעי, בשעות 5—8 בערב, והוא מקבל חנם אין כסף לפשר סכסוכים בבתי־כנסיות, קהלות, אגודות ובין אָדם לחברו, בשביל שלא יהיה צורך להביא סכסוכים בעניני יהדות בערכאות של עכו"ם.

נבחרו בתור שופטים בבית משפט השלום הרבנים המפורסמים: הרב משה חיים רפינוביץ, אב"ד בברונזביל, ר׳ אברהם א. יודיליביץ, ר׳ יוסף אליהו פריד, ר׳ בנימין פליישר, ר׳ שמריהו ליב הורוויץ, ר׳ בן־ציון פרל; השופטים: שטראל, גיבס, פנקין; עורכי־הדין: ד"ר שמואל ביכלר, סולומון סופרין, ס. פרידלאנד; הסוחרים: יוסף סמולנסקי, תנחום קריינין, ישראל פרידקין, מ. פישר.

לפנות בכל עניני בית המשפט אל המזכיר מר ל. ריטשמאן, 38 פארק רא, חדר 416.

החש בעיניו ילך ויבקר את הרוקטור

בארנט ל. בקר

215 רחוב איסט ברודווי. טיליפון: ארטשארד 2365

סניפים: 895 פרוספקט אווניו. טיליפון: מילרוז 9069

110 לינוקס אווניו. טיליפון: הארלם 449

ד"ר מ. מ. קאמענעץ

רופא שנים מנוסה

911 East 176th Street

New York

Telephone Tremont 562

עבודה חנונה במחיר נמוך

דר. ג. שכטר

רופא חולים

רחוב רזשפרסון ניו־יורק

טיליפון 6870 ארטשארד

חשעות: 8—10, 1—2, 6—8

ביום א׳ — עד שעת 1

חש במעיו יתרפא

ב„עקס־לאקס"

כתובת

„אָסָף"

ASAPH PUBLISHING CO.

169 East Broadway, New York City

בית־האוכל של

ליפשיץ

כשר למהדרין שבמהדרין.

144 Fifth Avenue, New York

אצל רחוב 19.

קלמן נחום שפיר ובנו

חנות לממכר כלי זהב, כלי כסף, כלי רודזשירס ואבנים טובות ומרגליות

בטבורה של עיר

169 איסט ברודוויי

K. N. SHAFFER & SON,

169 East Broadway, New York.

Tel. Orchard 6812

דרוש מורה.

לבית תלמוד־התורה דמילבוקי דרוש מורה מומחה ומנוסה על־פי השיטה עברית בעברית, אשר יוכל לקבל על עצמו גם משרת מנהל. למורה הגון אשר עטרתו הולמתו מאלפים עד אלפים וחמש מאות דולארים לשנה. לפנות על־פי הכתובת:

Milwaukee Talmud Torah

726 Central Avenue

Milwaukee, Wis.

VOL. VII | NEW YORK, MARCH 19, 1920 | No. 2

התורן

יוצא לאור על־ידי
ההסתדרות הציונית
באמריקה

העורך:
ראובן בריינין

שנה שביעית | ניו־יורק, כ"ט אדר, תר"ף | גליון שני

ההפגנות של הערבים

הידיעות הבאות, בימים האחרונים, בעתונים על־דבר ההפגנות והמחאות של הערבים בירושלים ובחיפה, אשר הביעו איבה להיהודים; הידיעות על־דבר הקונגרס של האשורים בדמשק (שהחליטו שם, לפי דברי העתונים, לספח את ארץ־ישראל לסוריה ולהמליך עליהן את האמיר פיצל); הידיעות על־דבר תנועת החרם בסוריה לנגד היהודים, על־דבר ההתנגדות של הערבים להתגירה היהודית בארץ־ישראל ולמכירת קרקעות ליהודים, — כל הידיעות האלה, כמובן מעצמו, החרידו את לבות הציונים, הרגיזו את רוחות כל היהודים הנאמנים לעמם. ואין כל ספק כי כל הידיעות האלה הביאו דאגה גם בלבות שרי מדינות ההסכם הנוצרים, שלא נוח להם לראות כי האיסלאם הרים את ראשו בחוצפה יתירה, שמזכירה את שנות הבינים.

אמנם כל הידיעות הבאות בימים האחרונים על־דבר תנועת הערבים ושאיפתם לשלטון בלי מצרים, ידיעות המתקבלות בנוסחאות שונות, עדיין סותרות ומכחישות זו את זו. יש בין הידיעות האלה דברים שעדיין בלתי ברורים ובלתי מובנים כל צרכם. בכל אופן צריך להניח שיש הבדל גדול בין המאורעות של העולם הערבי כשהם לעצמם ובעצם הויתם ובין הידיעות והציורים הנמסרים על אודותם בעתונים ידועים, שאינם נקיים מפניות ונטיות ידועות.

אין כל ספק, כי ממשלות־ההסכם הנוגעות בדבר תמהרנה לחקור ולדרוש בדבר כל הנעשה, המתהוה והמתרקם בשעה זו בעולם הערבי. יש להן, להממשלות האלה, גם האמצעים וגם הפקידים הדרושים לדבר זה. ואין כל ספק כי הממשלות האמורות יורו בינה ויתנו את הלקח הדרוש להמסיתים והמדיחים בקרב הערבים אשר עברו חוק וגבול ששמו להם. יודעים אנו את הפוליטיקה האנגלית. סבלנית ומתונה היא בכל צעדיה, שהיא עושה בחשבון ורעת. אך אל המטרה שהיציגה לה היא מגיעה, אם גם לא בפזיזות.

ההפתעות בעולם המדינות היו בימינו לחזיון מצוי, כמעט למעשה יום יום. מעת שהחלו העמים לדרוש פוליטיקה גלויה התעצם הצד הנסתר שבה. ויותר ממה שאנו רואים בעולם המדינות את הנעשה מלפני הפרגוד ישנן ידים עסקניות רוקמות בסתר מאחורי הפרגוד, לפנים מן הקלעים המבדילים בין הקהל הגדול ובין חרטומי הדיפלומאטיה ואשפיה. אולם הלהטים העשויים במחשך סופם להגלות ברפים ולפקוח גם העינים המופים בסנורים. חמרי־ההרס שיכניסו בתוך העמים בחשאי מתפרצים אחרי כן בקולי קולות, שכורים אזנים גם לחרשים.

לנו הציונים, כמו לכל העם העברי, אין אף צל של פוליטיקה מסותרה. תביעתנו הציונית גלויה כיום לכל העמים, והאדירים שבהם כבר נתנו את הסכמתם עליה גם כן בגלוי. גם האמיר פיצל — חידת־אדם זו — דבר שלום להעומדים בראש התנועה הציונית, שהתנהגו אתו בהתגלות הלב וברגשות של אחוה.

ראשי הציונים לא חדלו להטיף במחננו שלום ואחוה להערבים, ומושל הערבים הבטיח להם מה שהבטיח בפה מלא ידידות להעם העברי ולשאיפותיו ההיסטוריות. אולם, כפי הנראה כיום, היתה הפוליטיקה של אלה האחרונים דו־פרצופית, אחת בפה ואחת בלב.

בעת שמושל הערבים דבר שלום להעם העברי והלל את חכמתו וישרת לבו של הד"ר חיים וייצמאן — אשר היה לו באמת לעזור בכמה דרכים מדיניים — היתה איזו יד נעלמה אשר רקחה בסוריה מרקחת־מדינית רותחת ותשם במחשך מעשיה. אנחנו קוינו לשלום, והנה רוחות רעות מנשבות במחנה הערבים לנגדנו. אין כל ספק כי עוד מעט ויתפזרו העננים שעלו על שבי הציוניות ויטהרו. אולם לא טוב היות לעת כזאת אופטימיים ותמימים יותר מדי, כאשר היינו עד כה. עלינו, על כל העם העברי, וביחוד על הציונים, להביט אל המאורעות בעולם הערבי בעינים פקוחות, להבינם כמו ולהיות נכונים לפגישתם.

אָמרנו להבין את המאורעות כמו.

וזה הדבר: הערבים, שהם מן הנחשלים והקפואים בבערות, כי התרבות האירופית לא.לבד שלא חדרה לתוך מחנותיהם ושבטיהם, כי אם גם לא נגעה בהם, — הערבים האלה הנה למדו בימים האחרונים את מלאכת ההפגנות ואת להטי המחאות בפומבי לפי הנוסח המערבי. כי בימינו היו ההפגנות להמחאות למקצוע של מלאכה מיוחדת בעולם המדינות. ויש מומחים הבקיאים בדבר, לערוך הפגנות ומחאות, עם כל „פטורי הציצים" בכל מקום שדרוש (ועל פי רוב דוקא במקום שלא דרוש), כמו שעורכים מחזה בתיאטרון עם כל ההידורים. מלאכה לא כבדה היא גם בעד הערבים, שאינם כל כך להוטים אחרי עבודות קשות.

כמדומה לנו שלא נטעה אם נאמר, כי הכחות השליטים, הכחות התקיפים והמכריעים בעולם המדינות אינם מתחשבים כיום עם הפגנות ומחאות המסודרות וארוכות באופן מלאכותי כדי לעשות רושם, כדי להטיל אימה וכדומה. ביחוד אם אין כל יסוד של צדק ויושר ושל הגיון מדיני באותן ההפגנות והמחאות המתנגדות מעיקרן להפוליטיקה הכללית, לנשמת המעשים של המציאות הממשית. אין ביד זיקי אש עשויה ללחום נגד רעמים וברקים ולשנות סדרי עולם מתהוה, שיש לו חוקיו הפנימיים.

כל ההפגנות והמחאות של הערבים בימים האחרונים מכוונים בעיקרם נגד אנגליה ונגד צרפת. ולפי הידיעות האחרונות קראה הממשלה האנגלית את האמיר פיצל ללונדון לתת דין וחשבון על הקונגרס בדמשק והחלטותיו. המאורעות האחרונים בעולם הערבי הוכיחו בעליל שרוח השגעון האימפיריאליסטי חדר להפוליטיקה הערבית. להפוליטיקה ולא לתוך העם הערבי והמוניו. אלה הם פרכוסים של מחלת־הגדלות. צלם בלהות של שנות הבינים.

האימפיריאליות שקראה שמיטה באירופה אחרי שעשתה בה שמות והחריבה עמל דורות ותקופות, — אימפיריאליות זוללה זו נדרה פצועה וקטועה ממערב למזרח. ואין להם, להערבים, סוף־סוף אותם הכחות ואותם המכשירים והאמצעים, לא חמריים ולא רוחניים, לנהל מלחמה, לו גם בלתי מוצלחה, נגד מדינות־ההסכם. הממשלה הערבית נבראה כיום בחסדן של אנגליה וצרפת, — ולא יונף השבט על מרימו. הערבים יוכחו מהרה, כי רק מסיתים ומדיחים ומבקשי אינטריגות ורעתם הם התעום ויוליכום שולל. סופם המר של הרומאנובים ושל ההוהינצולירים היא אזהרה לדורות. ובעלי המשרה בסוריה ישימו זאת אל לבם.

לא נגד היהודים בכלל והציוניים בפרט, — לא רק נגדם בלבד הרימו הערבים ראש, כי־אם נגד אנגליה וצרפת. לנגד אותן הממשלות האדירות, אשר הממלכה הערבית היתה בידן כחומר ביד היוצר. ברצותן הרחיבוה וברצותן יקצרוה.

מנהיגי העם הערבי ומושליו, בעלי האחוזות הגדולות המשעבדים את הפלחים, מוצצים את לשד עצמותיהם ומחזיקים אותם בחושך, הרימו ראש נגדנו ודורשים בשבילנו גזירות, נדויים וחרמות עוד יותר משעושים זאת הפולאנים והרומינים.

ואָנו מאמינים כי אשר הבטיחו רפי־המדינות הנוצרים לעם העברי, בשעה שהקריב את בניו וכל אשר לו בשביל המלחמה שנועדה לשחרר את העמים ולהביא גאולה לעולם, — כי את אשר הבטיחו גלוי לכל העולם כי יעזרו לנו לבנות בית לאומי על אדמת אבותינו — כי את הבטחתם זו גם יקיימו, ולא יתנו להערבים לנעול את שערי ארצנו בשעה שדמנו נשפך כמים באותן הארצות שמסרנו את נפשנו על שחרורן.

אָנו מבקשים כיום בארץ־ישראל רק בית מקלט, ופנינו לשלום מועדות. אָנו שואפים לארץ אבותינו כדי להחיותה ולהפרותה על־ידי עבודה פוריה בזיעת אפנו ובלשד עצמותינו, כדי להשליט שם את יסודות הצדק והיושר ולהיות באחוה עם כל העמים. בטוחים אָנו בצדקתה של תביעתנו הלאומית, בצדקתה של השאיפה הציונית — חזון נביאינו ומשאת נפשו של העברי במשך אלפים שנה.

והתשובה היותר נכונה שאָנו יכולים לתת בשעה זו על כל ההפגנות והמחאות של המושלמנים היא האחדות העברית. עלינו להוסיף כח ולהגדיל את שורות הציונים בכל חלקי העולם, ויחד עם זה להרבות אמצעיה המוסריים, הרוחניים והכספיים של ההסתדרות הציונית. תביעתנו, בת אלפים שנה, לא תחלש ולא תרפה לרגלי המאורעות האחרונים. לא רק לא תחלש, אבל גם נגבירה.

כבר מלומדים אָנו בצרות ובנסיונות קשים ומדרכנו לא נטינו — וגם לא נטה.

בעינים פקוחות ובבטחון גמור בנצחון היושר והצדק של תביעתנו הלאומית הננו פוגשים את המאורעות החדשים בהעולם הערבי.

רק נוסיף עבודה, רק נוסיף הכרה...

ר א ו ב ן ב ר י י נ י ן.

לִקְרַאת הַתְּקוּפָה הַחֲדָשָׁה

מאת

א ב. ג ו ל ד ב ר ג.

הציוניות מיד אחרי בואה לעולם נתגלו בה שני זרמים מסוימים, הזרם הפוליטי והזרם המעשי. אפשר שהשמות האלה לא הלמו את הזרמים כל צרכם, אך ההבדל היה עם כל זה ברור למדי. בזמן הראשון היתה מלחמה גלויה בין שני הזרמים האלה, והזרם הפוליטי, שבראשו עמד המנהיג הגאוני, נצח ותפס את העמדה הראשונה. הנצחונות הפוליטיים של התקופה הראשונה בתנועה

הציונית הם הם שהכשירו את הקרקע בשביל ההצהרה הבאלפורית ואין בזה כל גוזמה.

אפס עם הגלותה של שאלת אוגאנדה נפרדה החבילה והמפלגה הציונית נתחלקה לשנים. ואחרי שהמנהיג הגדול נפל במערכה, בא משבר בתנועתנו, ומשעה זו לקחה ההסתפקות בפעוטות את מקום השאיפות הכבירות. כל הציונים למיניהם שנשארו במפלגה משכו בעול והחשו. אמנם מזמן לזמן נעשה איזה דבר בארצנו, אבל עבודה זו היתה באמת קלת־ערך ובכל אופן לא היה בה כדי להשביע אף את רצונה של חבורה ישובית קטנה, ולא כל שכן של תנועה עממית שחרתה על דגלה יסוד מדינה יהודית וחרות לאומית גמורה.

באי כחם של שני הזרמים האלה עבדו אף על פי כן בכפיפה אחת כמעט מבלי כל התנגשות. והטעם לזה היה פשוט, מפני ששני הצדדים לא ראו כל פרספקטיבה ותקוה לנצחון בעתיד הקרוב, מפני ששניהם לא האמינו בכחותיהם הם ולא ביכולת העם.

ואמנם צריך להודות על האמת כי תחת הממשלה הטורקית עם גרמניה בתור בעלת בריתה ויועצה לא היה מקום גם לחלום על אודות ישוב גדול ועל אודות עבודה בתכנית רחבה. הציונים המדיניים שדעתם לא היתה נוחה מהתישבות פעוטה הסכימו בכל זאת אל הפרוגראמה קוצצת־הכנפים וחסרת־המעוף מאחרי שהם בעצמם לא יכלו להציע הצעה ממשית אחרת. מה שהם הציעו היה אולי רצוי מתוך המבט העיוני, אבל מתוך ההשקפה הפסיכולוגית לא היה יכול להתקבל על הלב. הציונים המדיניים דרשו לרכז לפי שעה את כל העבודה הציונית בתעמולה וקבוץ כספים כדי שיהיו מוכנים ומזומנים לנו, בבוא היום הגדול, גם אמצעים וגם אנשים.

ואמנם אלמלי היתה התרכזות זו בגדר המעשיות, אפשר שהיו יכולים להסכים עמהם. אולם דא עקא שהם טעו בחשבון. תהום גדול מפריד בין ה„יש וקיים" ובין ה„צריך להיות", וכדי לגשם איזה דבר, כלומר, להוציא אותו מן המצב הקפוא אל הפועל, צריך להתחשב לא רק עם התנאים כי אם גם עם המצב הנפשי של אלה האנשים שהם צריכים לגשם את הרעיון.

כל פרויקט שאיננו מביא בחשבון את היסוד הפסיכולוגי עתיד הוא לנפילה ואבוד, ועל כן טעות גדולה היתה מצד הציונים המדיניים לחשוב כי ההמונים היהודים יתנו כסף בשביל איזה רעיון שיסודו רק בעתיד ואין לו כל שרשים בהוה או כי התעמולה תרכוש לה הרבה נפשות אפילו כשלא יעשו כל דבר מוחשי בארץ ישראל. באמת העבודה בארץ ישראל היתה נחוצה ואפילו אם נעשתה בתכנית קטנה כדי לתת לתנועתנו צביון של מעשיות, בסים ממשי, כדי להסיר את הספקות מלב העם שחדל להאמין בכחותיו ושלא יוכל לצייר לו את ההתגשמות הציונית באופן טבעי. העבודה בארץ ישראל היתה נחוצה גם מתוך השקפה אחרת. מן המוכרח היה לעורר את האהבה אל הארץ שנרדמה בלב העם, להלהיב את הזיק שנחנק תחת ערמת הדשן שנצטברה בימי הגלות הארוכים, מפני שאהבה זו שהבהבה בנפש היהודים היתה אהבה אוירית, שמימית, אהבה פלטונית לאיזו „ירושלים של מעלה" אבל לא אהבה ממשית שיש מעשים בצדה, לא אהבה הכובשת לה דרך אפילו במדורות הגיהנום, ואין לכחד כי התעוררות זו היתה תנאי מוקדם למלוא הפרוגראמה הציונית. נחוץ היה כי היהודים ילמדו להביט על ארצם כעל מולדת, כעל ארץ ממשית, גשמית, ולא כעל דבר רוחני בבחינת נשמה ערטילאית.

הציונים המדיניים אחרי שלא יכלו להציע הצעה שתביא תוצאות יותר תפופות מזו שהציעו הציונים המעשיים, מן ההכרח היה שהשפעתם תלך ותתמעט על הקונגרסים וההנהגה תעבור בתוקף הגיון העובדות מידם לידי הציונים המעשיים. הציונים המדיניים נעשו ממנהיגים למבקרים, אולם הבקורת שלהם לא היתה קונסטרוקטיבית כלל וכלל מפני שהם באו בידים ריקניות, הם לא הרהיבו בנפשם לדרוש שימסרו לידם את מוסרות ההנהגה. הם פחדו מפני האחריות ונרתעו לאחור, כנראה הם בעצמם הרגישו כי התנאים אינם מוכשרים בעד עבודה גדולה או לכל הפחות כי הם בעצמם אינם מוכשרים לתפקיד זה. ואמנם הצד האחד החיובי שאפשר למצוא בבקורת השלילית הזאת הוא כי היא עזרה לעורר אי שביעת רצון והתמרמרות נגד המעשים הפעוטים.

אולם אחרי התפרצות המלחמה נשתנה המצב לגמרי. הציונות המדינית שהיתה מונחת בקרן זוית בשנים האחרונות כאבן שאין לה הופכים נעשתה לראש פנה. נתברר כי הציונות המדינית שהמעשיים היו רגילים להתיחס אליה מתוך קלות ראש ולבטלה כלאחר יד כאילו היתה חלום שוא, — כי ציונות זו היא דבר שיש בו ממש והוא חשוב עד מאד. נתחוור הדבר כי באה השעה לפעול באופן מדיני שבידו לחלץ את הציונות מן המבואות האפלים והצרים שנדחקה לשם בזמן האחרון ולהוציאה למרחב, לחופש.

אולם המקרה רצה כי ההתגשמות של הרעיון המדיני שבציוניות ימסר דוקא לידי אלו שהיו מנויים למתנגדיו של הרצל ושהיו רגילים לדבר באירוניה על עבודתו הפוליטית, שהיתה לפי דעתם רק פוזה נאה שיש בה משום אחיזת עינים ונפש ריקה.

ומה שרע ביותר שהמנהיגים החדשים האלה מעולם לא הודיעו שהם שנו את דעתם על אודות הציונות הפוליטית. אלא נגשו אל העבודה הזאת כאילו היו מתחילה ציונים פוליטיים. האחד שהחזין להודות על טעותו היה זאבוטינסקי — עז הרוח, שאמר בפה מלא ובפומבי: כי הרצל צדק ואלה שכחשו באפשריות הפוליטיות המתחוות בתור תוצאה ממהפכה פוליטית טעו. הרצל ראה את הקץ של ממשלת טורקיה בתור תוצאת מתוך תרכובת של תנאים חדשים במזרח הקרוב והוא נבא לזה עוד בקונגרס השני. ואמנם, אף הקטסטרופה היא ילידת תנאים מיוחדים והמדינאי גלוי־העינים יכול לראות ולהרגיש זאת מראש. הוא ראה בעינים גלויות מה שהיה מכוסה בערפל לעיני אחרים. מלבד זאבוטינסקי לא היה אף אחד מאלה שהעמיסו על שכמם את העבודה הפוליטית שמצאו אומץ בלבם להפליט הברה אחת שתעיד על שנוי דעתם שבא להם מתוך שנוי העת והתנאים.

לא בחנם לא היתה דעת הציונים הפוליטיים נוחה מעבודתם של המנהיגים החדשים. חששו שמא יסתפקו אלה האחרונים, שהיו שבעים רצון בזמנם גם במעשים פעוטים, שמא יסתפקו גם כיום בקונצסיות אחדות ולא יציגו לעצמם ולהמעצמות שום דרישות גדולות, לא ידרשו את הדרישה הגדולה שיתנו לנו את ארץ ישראל בתור מקלט־בית.

ההצהרה הבאלפורית השקיטה מעט את הרוחות אבל לא את כולם. יש, למשל, זנגביל העומד על דעתו, כי המנהיגים הציונים לא הרגישו די היטב את תביעותינו הצודקות וכי הדיקלאראציה שנתנה לנו מאת הממשלה הבריטית מעורפלת ובלתי מסוימת. זנגביל חזר על הטענה הישנה כי המנהיגים הבאים מתוך מחנה המעשיים מסתפקים במועט וכי הם מתיחסים מתוך אי־אימון לעמם, כי הם בעצמם אינם מאמינים כי הדור ראוי ומוכשר לגשם את רעיון יסוד מדינה יהודית ולפיכך הם שבעים רצון גם בפרורים.

זנגביל הגדיש את סאת בקרתו ולא צדק ברוב דבריו, אולם אין לכחד כי היהודים בעצמם גרמו להתיחסות של ספק וחשד, השתיקה שלא בזמנה גרמה להתיחסות זו המבצבצת בחוגים ציוניים רבים.

אולם באמת מה שנכחד עכשיו בשעה זו היא לא השאלה איך התנהגו המנהיגים. נאמנה לנו עדותו של נורדוי כי וויצמאן וסוקולוב לא יכלו לדרוש יותר ממה שדרשו, ומה שהשיגו הוא מה שהיו יכולים להשיג בתנאים הללו. נורדוי שלכתחלה בבואו ללונדון היה נכון לבקר את פעולותיהם של וויצמאן וסוקולוב, יצא וספר את שבחם ברבים.

ואמנם השאלה הכי מענינת בשעה זו היא מהי תכניתם של מנהיגינו בהוה? כלומר באיזו תכנית ינהיגו את העבודה? בתכנית צרה או בתכנית רחבה? יש אלו החוששים כי מפני שהעבודה הציונית נמצאת עכשיו בידי אנשים שמיום הראשון רעיון המרכז הרוחני תפס המקום הראשון בלבם והאידיאה הגדולה על דבר מדינה יהודית נדחקה לתוך פנה נדחה, יסתפקו אף עכשיו בקטנות, ויזניחו את ההזדמנות הגדולה הבאה פעם אחת בחיי עם.

ההבדל עכשיו בין המעשיים והמדיניים הוא ההשקפה על דבר העבודה הקרובה לבוא. השאלה היא כיום באופן מוחשי על דבר ההגירה, אם תהיה מכוונה להתישבות גדולה או להתישבות קטנה, שאלה שהעסיקה את הקונ־גרסים הראשונים. אלה הרוצים מדינה יהודית בארץ ישראל פשוטה כמשמעה, הם, כמובן, בעד התאכלסותה של הארץ בהמונים רבים, ויש אלו שמסתפקים במרכז רוחני, לפיכך הם גם שבעים רצון אפילו בשעה שההתישבות מתגשמת טיף, טיף — לאט, לאט.

וראה זה פלא, בגלל שנוי התנאים נשתנו גם הסיסמות של שתי הכחות האלו. בשעה שבראשונה היו המעשיים דורשים עבודה תכופה בארץ ישראל והתנגדו לכל דחוי. הטעם היה פשוט מפני שבהתישבות גדולה לא האמינו וחזיונות גדולים לא צדו את לבם ומפני זה לא יכלו להסכים שידחו את ההתישבות אפילו לשעה קלה. מדוע יחכו אם אין להם למה לחכות? המדיניים, להפך, לא התיחסו אל העבודה הזאת כאל דבר חשוב. כל זה היה להם בבחינת: „אם לא יועיל לא יזיק". הם היו מסכימים לחכות ולא לעשות כלום לפי שעה בארץ ישראל בלבד שעבודת ההכנה בעד הרגע הגדול תעשה במילואה. ועכשיו נשתנו הסדרים; המדיניים רוצים בעבודה גדולה ומקיפה ומיד, והמעשיים מיעצים להתכונן ולהמתין.

הציונים המדיניים הם עכשיו הפזיזים והזריזים, אחרי שמעולם היו בעד עבודה גדולה אפילו באותה שעה שאי־אפשר היה לעשות עבודה קטנה; והציוניים המעשיים הם עכשיו בעד המתנה, מפני שמטבעם הסתפקו בעבודה קטנה והתיחסו מתוך חשד לעמם, כלומר, לא האמינו בכחותינו, ולא חדלו להכריז שהדור אינו מוכשר.

אמנם המעשיים באים ונימוקם בידם. הם אינם דורשים גדולות מפני שהתנאים הם נגד עבודה רחבה, מפני שצריך לבור את החומר האנושי הנחוץ והמועיל. צריך להניח יסוד מוצק מתוך ישוב הדעת והבנת־התנאים, בהתאם עם הסביבה ועם הדרישות בנוגע לבנין העתיד. אבל אין לכעוס כלל וכלל אם יש אלה האומרים שבענינים כמו אלה נכבד וחשוב לא מה שמגלים ומשמיעים בפומבי אלא הנטיה הפנימית ש„לבא לפומה לא גליא". הרעיון הנמצא מתחת למפתן ההכרה הוא הקובע את היחוסים. והמדיניים חשדו כי המעשיים נשארו קפואים על הנקודה הראשונה שממנה לא זזו אפילו בימים האלו — ימי שנוי סדרי בראשית.

צריך להודות כי האזהרה הראשונה שיצאה מאת ההנהגה הציונית נגד הכניסה בהמונים לארץ עוררה חשדים בלב אלו הרוצים ליסד מדינה יהודית, ישוב עברי צפוף הכולל כמה מיליוני־נפש.

מתוך מבט פסיכולוגי זאת היתה שגגה שיצאה מלפני השליטים. אין מתחילים תנועה גדולה בהטלת איסור על ההמונים השואפים להכנס אל הארץ הקדושה להם מכמה טעמים.

והדבר מובן כי איסור זה עורר התאוננות והתמרמרות בחוגים רחבים, והשתוממות ומבוכה אפילו בין מקורבי־ההנהגה.

אמנם יודע אני את הטעמים שהניעו המנהיגים להכריז את האיסור, אולם אין כל ספק כי אם נבוא לשקול את השכר הבא לרגל האיסור נגד ההפסד הכרוך בגזירה מעין זו, יצא השכר בהפסדו.

גם ההתנצלות כי אין לנו מקורות להושיב עם רב איננה עומדת לפני הבקורת. גם המנהיגים יודו כי העם ברובו עומד עכשיו תחת השפעתה של הציונים; כולם מודים כי הציוניות היא המוצא האחד, ואפשר להשיג סכומים גדולים בין המוני היהודים וגם בין בעלי ההון בעד תכנית רחבה ומקפת. האסון הגדול שאירע לעמנו היה יכול לשמש במדה ידועה מקור לעזרה, והוא נותן אפשרות למשוך חוגים גדולים שיקבלו עליהם להמציא אמצעים בעד הגשמת הרעיון.

אולם כבר אמרו: „אין צועקים לשעבר". והננו שמחים על כי המנהיגים וויצמאן וסוקולוב שנו את דעתם גם בנוגע לעבודה הבאה.

ווייצמאן בתור מדינאי הרוצ העושה אזנו כאפרכסת להקשיב את רחשי האומה לא סרב אל הדרישה הנובעת ממעמקי העם להתחיל ברגע הראשון לעבוד בארץ על־פי תבנית גדולה ורחבה, כי נפתח את השערים לכל בא אם רק תהיה האפשרות הכי־קלה להתאזרח.

ווייצמאן דבר בנדון זה דברים ברורים באספת ועד הפועל; באמרו כי ההנהגה לא תהיה שבעת רצון מעבודה פעוטה, כי ההתאמצות תהיה מכוונה אל השאיפה, בהתאם עם הרגע הגדול הנוכחי שאנו חיים בו. הדברים האלה נותנים כבוד למי שאומרם. אפילו מתנגדיו של ווייצמאן לא יאשימו אותו כי הוציא את דבריו לשם תפארת המליצה או כדי להשתיק את מתנגדיו או לשם התנגדות מדינית. כל אלו היודעים את ווייצמאן מודים כי אינו מגזם וכי מדבר הוא את דבריו בגלוי לב.

לא בכדי יאמין הקהל היהודי בווייצמאן ושם מבטחו בו. יודע העם את התאמצותו הגדולה ואת מסירותו לרעיוננו זה יותר מעשרים שנה.

ולפיכך אין להתפלא פלל כי הועד הפועל הביע את אימונו בווייצמאן וסוקולוב ואף מתנגדיהם נספחו למחנה מעריציהם.

ואמנם יש לקוות, כי בתקופה הראשונה לבנין יתאחדו כל האילימינטים הציוניים לאגודה אחת, כי האחדות נחוצה לנו מאד ברגע זה.

נורדוי הזקן בשנים ובחכמה הראה לנו את הדרך גם בבחינה זו. הוא הביע בקהל את שביעת רצונו מהעבודה שהמנהיגים ווייצמאן וסוקולוב עשו עד עתה. יהיה גם לנו לאור עינים.

בְּלֵילוֹת־כֶּסֶף

מאת
מ. פיינשטיין.

בְּלֵילוֹת כֶּסֶף, מִיָּרֵחַ כֶּסֶף
יָרַד אֵלַי נֶשֶׁר אֲשֶׁר כְּנָפָיו כֶּסֶף ·
וְאִישׁוֹנֵי עֵינָיו. אֲשֶׁר בְּרַק־רְסִיסֵי־קֶרַח
תּוֹעֶה בְּתוֹכָם,
הוֹבְבוּ עָלַי עוֹלָמוֹת זַכִּים,
עַל רֶטֶט קַר וְחִוֵּר שֶׁל כּוֹכָבִים
וְעַל קַוֵּי־כֶסֶף אוֹבְדִים בְּעַרְפַּלֵּי דוֹרוֹת ·
וָאַאֲזִן לְשִׂיחַ עֵינֵי נִשְׁרִי,
וְנַפְשִׁי בָלְעָה חִוְרוֹן כְּנָפָיו
לַיְלָה, לַיְלָה, אַחַר חֲצוֹת ·
וְאִישׁ, אַף עָלֶה, אוֹ שִׁבֳּלֵי־שָׂדֶה עֵרִים
לֹא רָאוּנִי עִם נִשְׁרִי,
בֶּן רְקִיעִים חוֹלְמִים · · ·
וְהָיָה אַחַר־חֲצוֹת לְבַנְבַּן אֶחָד,
בְּרוֹךְ־טַל וְרוֹקֵם מִתַּחַת מְשִׁי־צְלָלָיו
הַמְדוּמֵי־שַׁחַר מְעֻלָּפִים וְהַבְהוּבִית,
וְנִשְׁרִי יָרַד אֵלַי עָיֵף
וּבְעֵינָיו לַהַב חָלָף מָרוּט רוֹעֵד,
וְטִפּוֹת־דָּם עַל נוֹצוֹת כַּסְפּוֹ קְרוּשׁוֹת ·
וַיִּרְבַּץ עַל הַקַּרְקַע לְרַגְלַי
וַיִּגְוַע אַט מִתַּחַת לְנוֹצוֹתָיו הַמְקֻפָּלוֹת ·
לַבֹּקֶר נִתְלְשׁוּ נוֹצוֹת נִשְׁרִי —
בֶּן רְקִיעִים חוֹלְמִים אֲשֶׁר נָפַל אַרְצָה,
עִם בְּשַׂר גּוּפוֹ קָפוּא נִתְלְשׁוּ,
וְהוֹרִים־פְּרָאִים וּבְנוֹת־חַיָּה גֵּאוֹת
פֵּאֲרוּ בָהֶן מִגְבְּעוֹתֵיהֶם ·
וְאַנְקוֹרִים וְעֶפְרוֹנִים רִפְּדוּ אֶת קִנֵּיהֶם
בְּמוֹךְ נוֹצוֹת־כֶּסֶף נִשְׁרִי
אֲשֶׁר גָּוַע ·

.1920

קַנְטָרָה עִיר הָאֳהָלִים

מאת

מ ש ה ר י ב ל י ן

(מרשמיו של לגיונר עברי)

בין הערים והכפרים הרבים בארבע פנות העולם שנתפרסמו הודות למלחמה נמצאת גם קנטרה של מצרים.

קנטרה עיר האהלים נמצאת מעבר האסיתי לתעלת סואץ. ובעיר זו, או יותר נכון בכפר עזוב זה, בחרה ההנהלה הצבאית העליונה של המשלחת הצבאית המצרית ליסד את תחנתה הראשית, ובין לילה נהפך מדבר־חול השמם הזה לעיר סואנת ורועשת. הוקמו אהלים, הובאו עגלות ואבטומובילים ותנועת־חיים קרחנית החלה שם.

במשך זמן קצר סוללו שם דרכים, הונחו פסי הברזל המחברים את ארץ ישראל עם מצרים, נבנו בתי חומר גדולים וקטנים, הוקם בית תמונוע, יסדו קנטינים של ה„י. מ. ק. א." ושל הצלב האָדום וקנטרה נהפכה לעיר צבאית רבת אוכלוסין ומלאה חיים.

רבת אוכלוסין היתה שחוברו מבני אומות שונות, דור ההפלגה ממש. פה הנך נפגש עם החיל האנגלי החוור והארוך המרגיש את עצמו כאָדם בתוך שלו, שם — עם האוסטרלי או הזילנדי הגבוה והחזק, מלא חיים המושל שם בכה הכים והיד, הנה הצרפתי בעל הפנים העליזים והרצינַיים ביהד, והאיטלקי החסן המרגישים את עצמם כסמוכים על שלחן זרים, ההודי המצונף השחור בעל עינים מתות, המצרי בן גדוד העבודה המכריז על עבודתו על כל צעד ושעל ומקבל באהבה מכות חלף הצי סיגארה, והנה החיל העברי האמריקאי הנלהב והשמח העומד על סף גאולתו. השבוי הטורכי המעורר גועל נפש, וחברו הגרמני והאוסטרי המתהלך בקומה זקופה תחת עול שביו ומבטל במבטו את כל הסביבה...

כולם השלכו הנה, מי ברצונו ומי למרות רצונו, מארצות פזוריהם ללחום את מלחמת הדימוקרטיה. ים של אנשים שונים בלי חשך, מוציא אנשים, מקבר חללים, מכנים חדשים לבקרים והחיים האי־נורמאליים והחד־גווניים נמשכים ונדחפים הלאָה בזהירות מוזרה על־ידי איזה כח טמון.

זמן ההכנה להתקפה האחרונה על הטורכים.

כל הידים עסוקות. הרצים רצים ושבים מלשכה לשניה, הפקודות נתנות ונשלחות למקומותיהן כמהלך הבזק. אלו שעוד לא גמרו את כל תורת המלחמה עודם עושים תרגילים ומזיעים. הרכבות הולכות ובאות. בכל שעה ביום ובלילה באה רכבת מעבר האפריקאי של הסואץ מלאה חילים חדשים, פולטת אותם לגדודיהם, הללו עוברים את הגשר הארעי ונכנסים ל„קרוני הבהמות" המובילים אותם לתחנת לוד בארץ ישראל ומשם רגלי לחזיות השונות.

בולמוס התנועה והתנודה אוחז גם את החיל הפשוט, גם הוא שכל משלחתו הוא „הרג והרג", סבול רעב, קור וגדופים, גם הוא, עוד טרם הגיע לחזית חושב את עצמו לעסוק. נגמרו התמרונים חפץ הוא לשכוב לרגע על החול הבוער ולנוח מעט, והנה „פאַטיג" — צריכים לטעון או לפרוק עגלה. עבר איזו שעות והוא שב עיף ויגע אל האהליה, והנה — „ראָל קאָל", חוששים שמא נעלם אחד לאיזה רגעים והקהל סובל מחמת השמש. עבודה, תמרונים ושוב עבודה המפרכסת את הגוף זהו חלקו של החיל עוד טרם הגיע ל„שם", ואסור להתאונן כי הלא מלחמה בעולם וחיל המלך הנך.

זוהי שעת היציאה.

עבר חודש ימים והגיעה שעת החזרה. ··

האהלים הקטנים הוסרו ובמקומם הועמדו גדולים, „מאַרקים" המשמשים בתור בתי חולים ארעים. אָפסו החיים הרעשנים. קנטרה נהפכה לעיר החולים והמתים. הרכבות מארץ ישראל באות תמיד, ביום ובלילה, טעונות חולים ופצועים. בזהירות יתרה וברגש רחמני־צבאי מתהלכים מסביב לשבים האלה. האבטומובילים למאות, מחכים על יד התחנה, החילים בבחינת הצי־מתים מורדים אחד אחד מהרכבת ומובאים לתוך האבטומובילים, חלק גדול מהפצועים ממשיך את דרכו הלאָה עד קהיר ואלכסנדריה ומספר מסוים נשאר בקנטרה.

השלך הס בכל הסביבה, הרעשנות הצבאית כאילו אָבדה את כחה, חדלו דהירות סוסים, נשתק קול תרועת האבטומובילים, גם הרכבת אָבדה את קולה הצורם אוזן ורק לפעמים תשמיע איזו שריקה צרודה. מסביב לאהלי החולים נמצאים שלטים מיוחדים המכריזים על השקט הגמור, ושוטרים מיוחדים משמיעים על זה את כל העובר ושב — שקט שורר בעיר החולים.

עגום נפש מסתובב המאושר, זה ששב משדה־המערכה בגוף שלם, כשרחמיו נעורים על קנטרה זו העליזה והסואנת שירדה פלאים. לאלפים מובאים חבריו חולים אל אהלי החולים ולעשרות מובלים מתיהם אל בית הקברות שפרץ גדר ומתרחב מיום ליום.

וכל היקום משתתף בצערו, השמש כאילו נמלא רחמים על הסובלים ולא תוסיף ללהטם בקרניה הבוערות, רוח קריר יבקרם לפעמים וישיב נפש העיפים, המצרי הפרא גם הוא מתהלך לו כפוף ראש ואינו מעיז לצעוק ולשיר כדרכו, „חולים פה" — לוחשים אחד לשני...

עברו שנים שלשה חדשים והגיעה עונת השחרור ואתה יחד ההרס.

קנטרה נהיתה למרכז השחרור ומכל קצוי המדינה, מארץ ישראל, ממצרים ומסוריה באים בכל יום מאות הקנדידאטים לשחרור, האהליה הגדולה מספר ב' שנוסדה לשם תמרונים ושנתגלגלה ותהי למרכז החולים הגיעה עכשיו לגלגולה השלישי וגם האחרון ותהי למרכז השחרור.

הדיים שבו הדיית רעשנים כבימי קדם אבל פחות צבאי ויותר גרמני כי רוח הציביליות, החיים החפשיים, כבר רוחף באויר. שוכני קנטרה הם אלו ששבים כבר הביתה. ימי צבאם ספורים הם, עוד יום יומים והם נוסעים לאנגליה, לאוסטרליה ולארצות אחרות, פושטים מעליהם את בגדי המלך שכבר נהיו עליהם למעמסה והם חפשיים.

איתי היה שלפני איזה חדשים הושב את קנטרה המונים מונים, שהוא פחות או יותר קבוע, ואשר השתדל ליפותה ולשכללה יותר הרגעים את חייו שם — מרגיש את עצמו עכשיו כעובר־אורח פה, מונה הוא את הרגעים ומחכה בקוצר רוח ליום הכנסו ל„דראפט" ולנסוע...

וכל אניה העוזבת את חופי ים התיכון לוקחת אותם לארצותיהם. והנטרה הערבית המזרחית, היפרי ארצים, הוצאו אבטומובילים, הדרכים השבורות אינן נתקנות והנטרה שוב נהפכת למדבר עם רשמי התרבות האירופית במגרש הזרוע צלבים ומגני־דוד...

וְעִידַת הַמּוֹרִים בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל

מאת

ב ר ו ר י א

ההק השני התחיל בוכוחים על המולדת, „המולדת" במיבאית. יצירה זו הורתה ולידתה שייכות עוד להזמן שלפני המלחמה. ראו מורי ארץ־ישראל, שאין מי שידאג לרבני בשבילי ילדינו בספרות מתאימה לגילם, בספרות מנופה ומלוטשת, עמדו ויצרו את „המולדת", שאין מי שיטיל ספק בהעשיר הרב, שהכניסה לספרות בני־הנעורים שלנו, החל מהזמן, שיצאה בעריכת ש. בן־ציון עד היום, שהיא נערכת בידי מר י. פיכמאן. המלחמה הפסיקה הרבה דברים והפסידה גם את הוצאת „המולדת". אבל כשרק ניתנה האפשרות הראשונה, עמדו המורים וחשבו אותה התחיה. זרי מה שעשיך ההוצאה של הדבר. כן, צריך על הריבוי שבהוצאה, המרית מה שהיא נערכת בכשרון על־ידי המשורר יעקב פיכמאן, עדיין בהפסד היא עומדת. אי־אפשר בלי זה בשעה שהחבורים עם עולמנו הגדול עדיין אינם בשורה וכל המשא מונח במעט רק על בני ארץ־ישראל ברבה. אירם בידם להפסד זה במעט שלא נשמעו שום הרעמות מצד חברי הועידה. הדבר נהון — והרי מכבדים הם המורים ערים את הטיה באהבה. נשמעו הערות, ודוקא הערות מענינות, רק ביחס לצביונה של ההוצאה.

מר ילין מוצא, ש„המולדת" ממעיטה לתת עניני המולדת. יחד עם היבתני הרקנות להילד את הקריאה עיניני הסבב עלו את הארץ. ומלבד חיי היהודים, חושב מר ילין, צריך לתת תאורים גם מחיי הסביבה ארץ־ישראלית הערבית, כמו חיי הדרוזים, הישמעאלים וכו' וכו' — ה"ר רונשטיין סובר, שהאגדות המזרחיות,

הפרסיות והערביות, חשובות בשבילנו יותר מהתרגומים מהספרות האירופאית. נמצאו גם כאלה שתבעו את עלבונו של המדע הכללי, של למודי הטבע בעיקר.

וראויות לציון גם הערותיו הפרינציפיוניות של עורך „המולדת". מר פיכמאן אמר כך: „נטיתי מהדרך הישנה. אני מודה, שהמולדת של עכשיו אינה זו שהיתה. ישנן דעות פדגוגיות שונות המתנגדות בכלל לירחון בשביל ילדים. ראשית, אומרים, הירחון הרי צריך לתת לקוראיו גם מעט מעניני דיומא, משאלות הזמן, ואי־אפשר להכניס את הילדים לעולם זה של תוהו ובוהו. שנית, הקושי של שאלת הגיל. ילד שהוא למטה מעשר שנים זקוק וסוג־הריאה אחר מזה של ילדים יותר קשישים. בעיקר מתקשים בעניני שירה. את השירה אי־אפשר לכוון למטרה ידועה. עריכת ירחון לילדים אינה איפוא מן הדברים הקלים ביותר. הרעיון היסודי שהונח ב„המולדת" הוא הגברת התרבות, והתרבות חסרה להילדים מכל הגילים. אני חפצתי להרחיב את אפקו של הילד, לתת לו אותו הדבר, אשר לא ימצא בספרות־הילדים הדלה. הילד ישמע על הומרוס, על אסכילוס וכו', שבספרותנו אין אף מלים מעטות על אודותם. אנו צריכים לשאוף לכך, שהירחון לא יהיה באנאלי. גבולות „המולדת" אינם מרשים לתת בשלימותם דברים גדולים, גם אם הם יפים וחשובים. אנו צריכים הוצאת־ספרים מיוחדת, שתתן לילדינו את מבחר הספרות העולמית, ולא רק ספרות יפה בלבד. ישנם מקצועות המדע שונים, שאין הילדים מצליחים בהם למרות כל התאמצותנו. לא הטבע ולא הגיאוגראפיה נקלטים במוחם, מפני שאין להם ספרי עזר, שנכתבו בסגנון רענן וציורי. כל־זמן שלא יהיו לנו ספרים כאלה לא יהיה ממש במעשינו".

על מי הדבר הזאת: מר פיכמאן הושב, ובצדק, שהמורים אינם מחויבים לקבל עליהם את הרפכר של „המולדת", כמו שאין הוא לבדו מחויב לדאוג להוצאת ספרים. „מן הבמה הזאת מרים אני את קולי: ועד החנוך חייב לעשות זה. רק הוא חייב לדאוג לספרים במקצועות שונים של מדעי הטבע וכדומה".

ומענין לענין באותו הענין. כשהתחילו לסדר בפרטות את המאזן של הכשרוני הרוחני, נתגלה שאנו עומדים במרכזו של גיל הילדים דלים וריקים. ונשמעו הצעות שונות, על הוצאת ספרות מנוקדת, ספרות פדגוגית, יצירה, וכו'.

הגיעו ל„החנוך" והתחילה שוב שקלא־וטריה. „החנוך" הראשון, שיצא בעריכתו של הד"ר ניסן טורוב ודאי שהיה קב ונקי. הכל מודים, שהיה מביא תמיד רק מישופרה־דישופרה ובכלי יפה ומצוחצח. אבל נמצאו מערערים ביחס להשיטה שלו. נמצאו בין המורים הסוברים, שהירחון הפדגוגי אינו צריך להיות מפוטם כולו שאלות עיוניות והסברות פסיכולוגיות. במקום זה צריך לקשר את הירחון יותר לשאלות־החיים, שאלות־חיינו, כדי שיהיה בבואה אמתית מכל המתרחש בעולמנו החנוכי, כדי שהמורה ימצא בו גם הד רגשותיו. בתוך המערערים נמצא גם מר פיכמאן. גם הוא מוצא, ש„החנוך" לא התאים למטרתו

בשום פנים (בשום פנים — בזה יש, אפשר, גוזמה פיוטית) מפני „שאין לנו להתכנס רק בר׳ אמותיה של הפדגוגיה. ישנן שאלות חברתיות ושאלות מדע שונות, המעניינות את המורה העברי לא פחות מהפדגוגיה".

[illegible] „המולדת" ונתקבלה הצעה [illegible] על המרכז את [illegible] בכל הוצאות [illegible] אפשרית.

על המרכז לגשת תיכף להוצאות אלו:

1) הגניזה — בו תהיה מחלקה גם [illegible].

2) [illegible] — עד צאת [illegible].

3) [illegible] מרצ[illegible] התכלית זו יביא [illegible] עם [illegible] חברת „[illegible]" ועם שאר החברות להוצאת ספרים. ספרי הלמוד והקריאה יעברו תחת בקורת ועדה שתסודר לשם זה על־ידי המרכז.

[illegible] היתה לתפוס מקום חשוב בועידה גם שאלת תקנות בתי־הספר ותכנית־הלמודים. בשאלה זו מתחבטים [illegible] מיום הראשון שנוסדה הסתדרות המורים. אבל אם לפני המלחמה, כשבתי־הספר נמצאו ברשויות שונות, היתה השאלה רק עיונית בלבד ומעין הלכתה [illegible], נעשתה עכשיו במה לשאלה „בוערת". שהרי [illegible] על הדעת, שבמדינה מתוקנת לא תהיה תכנית [illegible] לבתי־הספר [illegible]. אבל מתוך שועידת המורים לא היתה הפעם כללית, לא טפלו הרבה בשאלה זו והכירו מעל הפרק גם את הרצאתו של [illegible] בשאלת תקנות בתי־הספר, והטילו על המרכז:

לסדר ועדות לעבוד תכניות לכל מקצועות הלמודים לכל טפוסי בתי־הספר.

[illegible] ותלונות עוררה בועידה גם שאלת שעורי־ערב בשביל העולים. מרכז המורים אמנם מבין זה כראוי, וגם עסק בזה, אבל לא די־הצרך ולא ע[illegible] שיטה קבועה. הוא לא עסק בזה בשלמות, מפני שחסרו [illegible] ומפני שלא [illegible] את [illegible] גם [illegible]. [illegible]:

[illegible] לעבוד תכנית [illegible] ובריצאת בספרי־למוד וקריאה לעולים.

[illegible] עם סדור שעורים נתקבלה גם כן ההחלטה [illegible] למורים במרוצת שנים.

[illegible]א.

מכתבים מגרמניה

מאת

א. מ. גונצר.

([illegible] — [illegible] פרופיסורים גרמנים בתוך מפלאי־מקום של פרות־גרמניות וסוסים גרמנים. — התעמולה כנגד הפרופיסור איינשטיין באוניברסיטה הברלינית. — [illegible])

[illegible] הולכות ומתייקרות, ויוקר זה גורם שוב להעלאת שכר העבודה, והעלאת שכר־העבודה להפקעת השערים — והחוזר חלילה... ולפיכך אין לך כאן יום שאין קללתו מרובה מחברו, אין לך יום שלא תקרא בו שביתה חדשה לשם העלאת שכר־העבודה — היום שובתים הפועלים, [illegible] השובתים מתמלאות ושכר־העבודה מתרבה — שוב הכל הולך ומתייקר ושוב אין אותם הפועלים והמשרתים והפקידים יכולים להסתפק בשכר עבודתם — ושוב שביתות ושביקות ודימונסטראציות [illegible] וכו׳. ותוצאות כל אלה הן: מהומה ומבוכה, מלחמת איש [illegible] Unabhängige Sozial-demokraten [illegible]

על־ידי חמשת שנות החרבן וההריסה שהחריבו ארץ גרמניה ואשר עכשיו הגיעה השעה לשלם מה שהבלו הגרמנים באחרים [illegible] איפוא לידי כך, שבשום אופן אין הבור יכול להתמלא [illegible] ארץ גרמניה [illegible] אשר ממנו לא תמלט.

[illegible] בעבודה מרובה, ברבוי התעשיה — בשביל אחרים [illegible] בשביל עצמם, — בשעה כזו אין צעירי תלמידי הכמים שבאשכנז [illegible] להרמת קרן המדינה, אלא — בהגברת הרוח הלאומי מבפנים וההתבדלות הנמורה מפני כל [illegible]

הנדון מעצמו על דבר זה — מה פירושה של הגברת־הרוח־הלאומי. פשוטו של מקרא זו בגרמניה ובכל מקום כבר ידוע ומובן: להתקומם בכל תוקף ועוז כנגד ה ה ש פ ע ה ה מ ס ו כ נ ת ש ל ה ר ו ח ה י ה ו ד י. מסוכנת ביחוד נראית השפעה זו להגרמנים האמתים ב ע ו ל ם ה מ ד ע ו ה א מ נ ו ת, שבו, כידוע, גדול חלקם של היהודים במדה מרובה. בנדון זה אין התלמידים הרב־גרמנים (אלדייטשען) נרתעים לאחור אפילו בבוא לידם לחלל את כבוד מוריהם ורבותיהם היותר מפורסמים, אשר בכבודם יתימר כל העם הגרמני לעיני כל התבל. ולא בושו הבריות הללו אפילו לפגוע בכבודו של גאון־המדע כהפרופיסור היהודי א ל ב ר ט א י י נ־ ש ט י י ן, זה שחקירותיו המדעיות חוללו מהפכה שלמה בעולם הרוח, ולהעליב בו באופן גס ופראי. — בקארלסרוהע אשר במדינת באדן, שהצטיינה מכבר [illegible] הכריזו הסטודנ־טים של הפוליטכניקום שביתת תלמידים עד אשר יורידו את ה פ ר ו פ י ס ו ר ה י ה ו ד י, פ ר ו פ י ס ו ר מ א י ר ממשרתו.

והפצם זה גם עלה בידם. הסנאט אמנם באר, כי אין להסטודנטים שום רשות וזכות להתערב בענינים כאלה וכי התלמידים המשביתים ראויים לעונש, להרחיקם מבית־המדרש — אבל בינתים הודיע אותו הפרופיסור היהודי, ש„מסבות בלתי תלויות כלל" בזוף המאורע מוכרח הוא לעזוב את משמרתו ולקבל עליו משרת מנהל של החברה לאינדוסטרית־הכימיה אשר לאויער בברלין — והאינצידנט נגמר „בכי טוב". גם התלמידים החכמים „הצהירו" מצדם, שרחוקים הם מכל נדנוד קל של אנטישמיות ושנאה לבני גזעים אחרים, אלא שבעולם המדע והרוח עליהם לשמור על טהרת המדע הגרמני כי לא תשבת, [illegible].

מה שעשו באלה הימים הסטודנטים הרב־גרמנים גם בהמ־בורג בשעה שהופיע המשחק היהודי המפורסם א ל כ ס נ ד ר מ ו א י ס י להקריא באחד האולמים את יצירותיהם של היינה, טולסטוי ועוד. גם עלה בידי המפריעים להשבית את הנשף האמנותי ולהעליב את האמן היהודי הגדול, תפארת ארץ גרמניה (אם לא — של ע ם גרמני) [illegible].

מצבה הכללי של ארץ גרמניה נורא ואיום הוא כעת לרגלי ברית [illegible]. גרמניה מוכרחת להמציא למדינות־ההסכם כמה וכמה אלפים של לוקומוטיבים, עשרות אלפים של [illegible] וכו' וכו'. [illegible] הזה, בסוסים ובחמורים, בחזירים דשנים ובפרות חולבות, לא יוכל [illegible].

מציינת היא גם העובדה, שבה השתמשו הסטודנטים האנטישמים בתור אמתלה להעליב את כבודו של איינשטיין. הפרופיסור היהודי הזה, אשר שמו הגדול בעולם המדע יקרא ביחד עם שמותיהם של ק ו פ ר נ י ק ו ס ו נ י ו ט ו ן, גאון־הרוח הזה, אשר תגליותיו המדעיות חוללו מהפכה גמורה בחכמת התכונה, הביע את חפצו, כי תנתן הרשות לבוא ולשמוע את שעוריו שהוא מרציא בחכמת הפיזי־קה גם לאלה שאין להם מדרגת השכלה אקדימאית. ברור הדבר, שחכם זה לא עשה אותו מעשה בכדי למצוא חן וחסד בעיני ההמונים, אלא מתוך הכרה, כי החופש האקדימי הגמור צריך שישרור גם בנדון זה, כי כל הרוצה לשמוע דברי חכמה ומדע יבוא וישמע. ואם הוא, השומע, מוכשר לזה — מוטב, ואם לאו — אין דבר זה נוגע למי שהוא. ובחירות־המדע הזאת ראו הסטודנטים את עלבון המדע ועמדו ודרשו שירחיקו את ה„פיליסטרים" ואת הזרים, כלומר הבלתי־סטו־דנטים מבית־המדרש. אולם הפרופיסור איינשטיין עמד על דעתו ובא והכריז, שמי מן התלמידים, שאינו רוצה שיהיה חלקו עם הזרים, יוכל לקבל מקופת האוניברסיטה את שכר הלמוד שלו ולצאת. גם הנהלת האוניברסיטה מצדה באה, כי חירות־תלמידים זו מתנגדת לחוקי בית־מדרש החכמה ולכל המסורת שלו. אולם המלומד היהודי הוסיף לעמוד על דעתו והודיע, שנכון הוא לוותר על ההוראה באוני־ברסיטה מאשר לוותר על יסוד החופש המדעי הגמור לפי השקפותיו הפרטיות. כנגד הודעה זו יצאו התלמידים הגרמנים בקריאות מהאה מעריבית, בחרפות וגדופים וקריאות: י ה ו ד י! [illegible] ורצף משני הצדדים.

והפרופיסור איינשטיין „שלנו" — כבודו הגדול, בתור חכם וגם בתור יהודי, במקומו מונח: תחת להטעים את העובדה האחרונה ולהשמיע בגלוי, כי אמנם נשמעו קריאות בוז ונאצה וכי אלה שאמרו לפגוע בכבודו בתור י ה ו ד י — לא בכבודו פגעו אלא בכבוד עצמם ובכבוד עמם, — תחת זה השתדל הוא מצדו לחפות מעט על הצד ה א נ ט י ש מ י שבדבר ולבלי תת לו ערך מיוחד. הגאון הגדול, [illegible] אינני מוצא און בנפשו להודות בגלוי [illegible] הדוחה המיוחד של העצמים הזרים הללו...

עוד זה לא כבר נסו עתונים יהודים אחדים, תחת השפעתם של [illegible] עתונאים ידיעות [illegible] על המלומד הגדול הזה שהוא כבר „כולו שלנו" וכי אין לזרים כל חלק בו; כי חושב הוא לעזוב את הקתידרה הברלינית שלו ולהשמיע את שעוריו באוניברסיטה העתידה להבנות בקרוב בארץ־ישראל — אולם פרופיסור איינשטיין חש להודיע תיכף ומיד — בשיחה שהיתה לו, כנהוג, עם אחד העתונאים — כי רחוק הוא ממחשבות כאלה וכי חלילה למי שהוא להטיל ספק בגרמניותו אף רגע אחד.

עכשיו באו התלמידים המתריסים הללו וגלו טפחיים ממה שרצה רבם ומורם לכסות טפח. תלמידים אלו — את רבם דחפו, וגרמו לו לפרסם בגלוי מה שעד עכשיו לבו לפיו לא גלה...

א. מ. גונצר.

ברלין, 15 פברואר.

מִכְתָּבִים מִירוּשָׁלַיִם

סוף־סוף הושב לירושלים את המגיע לה מטעם ההסתדרות הציונית: מרכז העבודה הציונית העבר אליה. ועד הצירים עם כל מחלקותיו עבר לירושלים וכל עניני ההכנה לבנין עתידנו נתכנסו בבירתנו העתידה. הרבה פקפקו עסקנינו בדבר. [illegible] פן תשפיע ה„ירושלמיות" על הציוניות לרעה, ולמרות הטעמים הנפשיים בעד העברת המרכז לירושלים לא יכלו להחליט לעשות את הצעד הזה, עד שבא אוסישקין, „האזרח הירושלמי", ייעש. במשך שבועים העברו כל ה„משרדים" וכל ה„מחלקות" לפוליטיקה, [illegible] וכו' וכו' — [illegible] ומכשיריהם — ירושלימה.

[illegible] של אוסישקין [illegible] בועד הצירים ובמשרדיו בעת: שלטון גמור ומוחלט של השפה העברית. באופן רשמי אמנם שלטה זו גם לפני בואו, אבל בפועל ממש ובשלמות השלטה רק על־ידי

הציוני [illegible] של הספרדים כדי יוצא מן הכלל, מרבים עברית בין [illegible] כשפתם כדי שתהיה [illegible]

הרבנית. התקוה שהשתעשעו בה הירושלמים, שעם בוא הרב קוק תחדל ההתרוצצות הרבנית בתוכה — לא נתקיימה. הרב קוק, שהודיע בבואו, שלא להיות רב, אלא לגור בירושלים בא, „נעתר" אמנם [illegible] מאד [illegible] הרב [illegible] רבנית [illegible]. אבל [illegible] לא [illegible] הרב בירושלים — בה"א הידיעה — איננו עדיין. מצד האדוקים הקיצונים אין שוכחים לו את אירופיותו ואת נטיתו לציונים; [illegible] הגאונים, ברומר: [illegible] איננו [illegible] את ביתהיתומים (בן הרב המנוח י"א דסקין), שחשבו שניהם למלא מקום רב, מתנגדים לכל צעדיו והותרים נגדו בכל עוז; בעיני הקהל הציוני אבד את חנו על־ידי מכתבו הגלוי נגד זכות בחירת הנשים, שראו בזה מצדו רק השתדלות לכנות את לב „זקני הגאונים", ונשאר, איפוא קרח מכאן ומכאן [illegible].

משפט השלום. האחרונה ליצירת המוסד הזה היתה [illegible] מיסדית [illegible] גם [illegible] בירושלים. ולמרות רבוי בתי־הדינים ולמרות אשר בבתי־המשפט אשר לממשלה, משמשים [illegible] המתדיינים, לפנות לבית משפטנו [illegible].

השפה העברית: בדואר ובטלגראף ניתנה [illegible] אנגלית ערבית ועברית.

[illegible]: כשבע מאות „עולים" הגיעו מריסיה, אחרי עגויים והרפתקאות, אל החוף המקוה. למרות חוקי ה„כיבוש" השוררים עדיין בארץ, לא הראתה הממשלה שום התנגדות [illegible] (בעברית, רוסית וצרפתית) של ועד הפליטים מארץ־ישראל אשר באודיסה, ועל־פי התעודות האלו [illegible] להם הכניסה. גם [illegible] הערבית עברה בשתיקה על [illegible] „ציונית" הזאת, תחת אשר היתה מקודם מרעישה עולמות [illegible].

בכלל מגזימים מאד בחוץ־לארץ את ערך ההתנגדות הערבית בארץ־ישראל.

מלבד איזה חבר צעירים „אינטליגנטים", עורכי עתונים, [illegible] את [illegible] ובהגזמות — אין הערבים בארץ־ישראל דואגים כלל דאגת הציוניות. אנשי המעשה שבהם יודעים, שלא יפסידו כלל וכלל על־ידי הישוב היהודי בשכנותם ומחכים הם ליום שיפתחו השערים ויוכלו להשתמש בשעת הכושר [illegible] הכפרי והעירוני איננו עלול כלל לדאגות פולימיות [illegible] והאינסטינקט שלו אומר לו גם כן, שלא יפסיד אם לא [illegible] ל„ערבים", כלומר, לחבר האפנדים האחדים, שהיו [illegible] והחפצים כעת להמשיך את [illegible]

עד כמה [illegible] שאלת [illegible] האחרונים [illegible] הסמיכות לה: תלחי, חמרה וכפר גלעדי בחלק השלטון הצרפתי, או יותר נכון: בחלק שהוא ספק צרפתי, כפק ערבי, ובהתנגשויות [illegible] נזוקים היהודים. לפני [illegible] על [illegible] תל־חי והפיעל עפיצניק נפל [illegible]. השבוע באה ידיעה, [illegible] הם ומשפחותיהם בעזוב הצבא הצרפתי את מתולה מפני התנפלות הבדויים. שני יהודים, [illegible]

אמנם [illegible] אינה מכוונת נגד היהודים אלא נגד [illegible] הצרפתים, אבל אין [illegible] אפילו [illegible]

ידיעה אחרונה. באו כחות צבא צרפתים למתולה ותושבית מתחילים לשוב אליה. הידיעה על־דבר ההרג שני יהודים איננה נכונה.

ירושלמי.

ירושלים, [illegible]

חֲדָשׁוֹת וּמְאֹרָעוֹת

באמריקה.

— ההכנות לקריאת הקונגרס היהודי ביום [illegible], 11 [illegible] אספה [illegible] „הקונגרס היהודי באמריקה", שתקרב הרבה את ההוצאה לפעולות של קריאת הקונגרס [illegible] לישיבתו השניה. [illegible]: פקידי הקונגרס, [illegible]

[illegible] ועד הארצית [illegible] אספה [illegible] על פעולותיו של הועד [illegible].

[illegible] על [illegible] ישיבת [illegible] של הקונגרס. נקבץ מקרב הנאספים עצמם הסכום של שמונת אלפים דולארים; במשך הביעה האספה את הסכמתה [illegible] שבועות [illegible] באמריקה.

האספה [illegible] ועד [illegible] חברים, שינהל את התעמולה בעד קריאת הקונגרס עד הוצאת הדבר לפעולות. על הועד הזה יהיה מוטל גם־כן לפרסם גלוי־דעת בדבר פעולותיו של הקונגרס וגם בדבר פעולותיו של „ועד הארצית" [illegible].

[illegible] עם עבודת [illegible], שבה ישתתפו באיכח כל ההסתדרויות והפידיראציות הגדולות, שלשכותיהן הראשיות נמצאות בניו־יורק.

בית חדש בשביל המהגרים היהודים. הבנין הדירקטורי של הספריה ע"ש אסטור ברחוב לאפאייט, קרן הרחוב השמיני) עבר יום ג׳, 16 למארץ, להברת „הכנסת אורחים" וישמש אחרי התקונים שיעשו בו לבית חדש למהגרים היהודים. הבית נקנה במחיר זול בערך, משום שהמפקחים עליו מתיחסים בחבה אל פעולות החברה היהודית הזאת; אמנם התקונים הדרושים יעלו בסכומים עצומים ועסקני הדבר עושים עכשיו הכנות לבית לעריכת הגביה עד 400,000 דולארים.

* * *

בחוץ־לארץ.

בצרפת.

ידיעות „ועד הארצות". „ועד הארצות" בפאריז שלח את הידיעה הבאה אל „הועד המהלך המאוחד":

למר נחום סוקולוב, ראש ועד הארצות בפאריז, היה ראיון עם מר אנקיל, ראש המלאכות הפינית בפאריז, בדבר מצבם של יהודי פינלנדיה. בירורים הראה על החוקים המעיקים השוררים עדיין בארץ זו ביחס ליהודים למרות ההבטחות של הממשלה [illegible]

מספר כל היהודים בפינלנדיה הוא כ־2,000 בערך. כמעט כולם הם ילידי הארץ, מפני שבמשך הרבה שנים לא היתה רשות הכניסה לארץ למהגרים יהודים. בזמן השלטון הישן של פינלנדיה שררו כלפי היהודים הגבלות כאלה שיש להן דמיון רק בחוקים המגבילים של הממשלה הרוסית. (אבל היו היהודים יכולים להתקבל בה בלי קבלת רשיון מיוחד לזה).

ב־12 לינואר, 1918, קבל הפארלאמנט הפיני חוק של מתן זכויות ליהודים. אולם החוק הזה הוצא לפעולות בצורתו של החוק הרומיני, כלומר: שכל יהודי צריך להשתדלות מיוחדה לקבלת זכיותיו, ובתור תוצאה מזה נתאזרחו, בעזרת החוק של 12 לינואר, במשך שתי השנים האחרונות רק החלק החמישי של היהודים. נוסף לזה, נוהגים פקידי הממשלה בהרבה מקומות לדרוש מאת היהודים את תעודות המסע שלהם ובאופן כזה הם שואלים מאת היהודים את חופש היציאה והכניסה מן ואל הארץ, משום שלפי הדינים הישנים אין ליהודים רשות הכניסה לארץ פינלנדיה בלי היתר מיוחד.

אחרי שבירורים הראה על העובדות האלה הבטיח בא־כח הממשלה הפינית באופן רשמי בשם הציר הפיני מפירטת בכל ההגבלות כלפי היהודים הקיימות עדיין במעשה בארצו וכמו־כן הביע את דעתו כי השלטון החדש של פינלנדיה החפשית נכון עכשיו להוציא לפעולות את החוק של מתן זכויות מלאות ליהודים.

* * *

באנגליה.

— המאורעות במזרח הקרוב. העתונות האנגלית דנה בעת האחרונה במאורע, שהקונגרס הסורי בדמשק הכריז על הנסיך פייזאל בתור מלך סוריה. המאורע, אמנם, מכוון כלפי שלטון הצרפתים בסוריה, אולם זה מתנגש גם בהחלטות „ועידת השלום" וגם בפוליטיקה של אנגליה בכל המזרח הקרוב. ה„דיילי טלגראף" כותב בדבר זה, שהדעת הרווחת בחוגים הסורים בדמשק היא התמרמרות נגד ההסכם בין צרפת ואנגליה, שעל־פיה על צרפת לקבל את האפיטרופסות על סוריה ועל אנגליה — את האפוטרופסות על ארץ־ישראל. וכמובן ששתי הממשלות האלה תשתדלנה עכשיו עוד ביתר שאת להוציא את „הסכמתן" אל הפועל. בטון כזה כותבים גם יתר העתונים.

— לפי ידיעה מאוהרת מלונדון, נדרש הנסיך פייזאל מטעם ועידת־השרים לבוא ללונדון ולבאר את כל המשא־ומתן שהיה בקונגרס הדמשקאי, ואם לא יוכל לבוא בעצמו — ישלח תעודות בנוגע לכל הפרטים.

— בנוגע לגבולות „המלוכה" של סוריה לא נתקבלו עדיין כל ידיעות שנתאשרו, אלא סברות „בריטיות מן האויר".

סופרו של ה„וויסטמינסטר גאזיט" מקהירה מודיע, שאם גם פייזאל הכתיר את עצמו בתור מלך סוריה, בכל זאת הוא מתיחס בדבר לציונות. אמנם, מוסיף הסופר, הציונים אינם רוצים להיות תלויים באיזו „חבה" של מי שהוא, אלא הם דורשים שאנגליה תקבל את המאנדאט על ארץ־ישראל ובאופן חוקי יוסד שם בית לעם ישראל.

— „מפלגת הפועלים" והפרעות בהונגריה. מפלגת הפועלים באנגליה שלחה טלגראמה אל ראש המיניסטרים ההונגרי שבה היא מביעה מחאה נמרצה נגד הנגישות הנעשות ליהודים. במחאתם מזהירים הפועלים האנגלים, כי הם יחשבו למתנגדיה של הונגריה, כל זמן שהפרעות ביהודים לא תחדלנה.

המחאה הזאת של הפועלים האנגלים שמשה דוגמה לפועלים של ארצות אחרות במערב אירופה. ונתעוררה עכשיו תנועה בקרבם לשלוח גם הם מחאות להונגריה נגד הפרעות ביהודים.

* * *

בגרמניה.

— המהפכה בגרמניה ביחס אל היהודים. בעת האחרונה לפני המהפכה המדינית שהיתה בגרמניה בימים ה־13 למארץ, מצאה הריאקציה את בטויה בהתגברות התנועה האנטישמית באופן נמרץ מאד. הדבר כבר הגיע לידי כך, שלא רק העתונים של הסוציאליסטים, אלא גם הרבה מהעתונים של הבורגנים פרסמו מאמרי מחאה נגד הנגישות הנעשות ליהודים. ביחוד תקפו הרדיפות האנטישמיות במדינת בייארן. במינכן, בירת המדינה הזאת התנפלו אפיצירים וחיילים מזויינים על היהודים והכים מכות רצח וכמו־כן התפרצו אפיצירים וחיילים לתוך התיאטרון שבעיר פאסאו וערכו שם פרעות בקהל היהודי.

ה„ברלינר טאגיבלאט" פרסם את שמותיהם של הפקידים, שהשתתפו בפרעות.

כפי שמודיעים מקופינהאגן, משמש עכשיו ה„מיליטאריזם" הגרמני קן לאנטישמיות באופן שלא שמש אפילו בזמן שלטונם של היונקרים; עם כל מפלה שהם נוחלים, וכל־שכן אחרי איזה נצחון שיש להם, הם מתארגנים יותר ויותר למטרות אנטישמיות משותפות.

[illegible]

* * *

באוסטריה.

— מספרים ... העוני בקרב היהודים. [illegible] ... 20,000 ... [illegible] ... להלבשה ולהסעלה ולדירות חמות.

„בין התושבים התמידיים של וינה ישנם 50,000 יהודים בעלי המעמד הבינוני והם כיום ירדו מנכסיהם ואפשר להם להתפרנס [illegible]

[illegible]

* * *

בפולניה.

— מכתב תודה ל„ועד המחלק". המיניסטריום [illegible] שלח מכתב תודה רשמי לד"ר בוגין, המנהל [illegible] המחלק המאוחד", בעד המתנה של מאת אלף דולארים, שועד המחלק שלח לפולניה למלחמה נגד מגפת הטיפוס.

[illegible]

* * *

ברומיניה.

[illegible]

— „שווי זכויות". הלשכה לעניני העתונות היהודית מביאה שורה שלמה של עובדות, המראות איך מתגשם במציאות [illegible] שהאזרחים היהודיים ברומיניה קבלו [illegible]:

צעיר יהודי אחד בביטשאני פנה במכתב בקשה אל [illegible] של המהוז למסילת ברזל ביאס, לתת לו, בתור אזרח רומיני, להשתתף בבחינת ההתחרות, שתהיה בחודש אוגוסט 1920 בשביל להכנס לבית־ספר לטלגרפיה. והנה תרגום התשובה שקבל הצעיר הנ"ל בלשונה ובכתבה:

אדוני! על בקשתך הננו להשיבך: אחרי כריתת ברית־השלום הקדוש לכולנו יבנו בעזרת אלהים מסילת ברזל בארץ־ישראל ארץ מולדתך, ולכן עליך לדעת, כי יותר טוב בעדך להתרגל בבית־ספר לטלגרפיה בארץ־ישראל, אך מפני שהנך אזרח רומיני מוכרח אתה לעמוד למבחן קודם בתלמוד בשעה שרצועות התפלין על ידך וראשך...

הנוסחה של המכתב נמצאת בעתון „נאנטורים" מיום 7 ליאנואר.

עלמה עברית שנתאזרחה בקשה משרה בתור כותבת על המכונה והשיבו את פניה ריקם מפני שהיא יהודיה.

חברת האלקטרון בבוקארשט מאנה לקבל פועל יהודי שעבד אצלה עוד לפני המלחמה ונימוקה שהוא נמנה על קהל היהודים.

* * *

בשאר ארצות.

— קנדה. „התאחדות יהודי אוקראינה בקנדה" קבעה את יום הראשון העבר, 14 למארץ, ליום קבוץ כספים לטובת יהודי אוקראינה. „הקונגרס היהודי" בקנדה עזר הרבה להצלחת המפעל.

— איטליה. לואיג'י לוצאטו, מי שהיה ראש המיניסטרים באיטליה, נתמנה ב„קאבינט" האיטלקי החדש בתור מיניסטר לעניני הכספים.

— מצרים. בקהירה התעוררה לתחיה ההסתדרות האורתודוכסית „כנסת ישראל", שבראשה עומד „הרב הכולל" של מצרים.

ההסתדרות הזאת הציבה לה למטרה: להקים לתחיה בירושלים את שני המוסדות העליונים למשפטים, כפי שהיו נהוגים בזמן בית־המקדש השני — את הסנהדריה הגדולה ואת הסנהדריה הקטנה. בנוגע לצורתם הם שואפים, שהסנהדריה הגדולה תהי מורכבת מ־71 מגדולי רבנים, ואילו הסנהדריה הקטנה יהיו חבריה — לאו דוקא רבנים, אלא יהודים בעלי השכלה עליונה, כללית ועברית, ומספרם יהיה — 23.

ההסתדרות „כנסת ישראל" מתכוננת גם־כן ליצירת קרן לטובת יסוד מוסדות תרבותיים בארץ־ישראל לפי רוחה.

* * *

בארץ־ישראל.

— ההפגנות נגד היהודים. בלשכה הראשית של ההסתדרות הציונית בלונדון נתקבלו הפרטים הבאים בדבר ההפגנה הערבית נגד היהודים, שנערכה בירושלים ב־27 לפברואר: כל ההפגנה היתה בלתי מוצלחת ובה השתתפו רק כ־1,500 איש. הדימונסטראנטים הציעו לפני הארמינים להשתתף עמם בתהלוכה, אולם הארמינים ענו להם, כי הם עצמם סובלים מרדיפות ונגישות כמו היהודים ובשום אופן לא יקחו חלק במעשים המכוונים נגד האינטרסים של היהודים; כמו־כן השתדלו הדימונסטראנטים לדבר על לב הפלחים הערבים, שיספחו עליהם בתהלוכה, אולם גם אלה השיבו את פניהם ריקם. כשעברו המפגינים על בית הציר האמריקאי נעצרו בלכתם ומנהיגיהם דרשו מאת הציר לשלוח לממשלתו את מחאתם נגד מסירת מאנדאט לאנגליה על ארץ־ישראל לפי רצונם של היהודים. הציר ענה להם, כי תפקידו העיקרי הוא, להגן על זכויותיהם של האזרחים האמריקאיים הנמצאים בארץ, ואיננו יכול למלא את בקשתם.

פרט אחר מענין ביותר ומראה, עד כמה אינן עלולות דימונסטראציות כאלה להטיל אימה או יאוש על הדור הצעיר הנדל בארץ, אלא להפך, הן מעוררות בקרבן אומץ רוח ורגשות לאומיים:

כשעברה התהלוכה לפני בתי־הספר העברים והמפגינים שרו את שיריהם הלאומיים ענו על זה התלמידים העברים בשוררם בהתלהבות עצומה את „התקוה" ויתר שירינו הלאומיים ארץ־ישראליים.

— הלשכה הראשית של ההסתדרות הציונית בלונדון קבלה בשבוע העבר עוד ידיעה מאת „ועד הצירים" בירושלים, כי שם נערכה הפגנה אנטי־יהודית חדשה ביום 13 להודש זה על־ידי הערבים הניצרים וקבוצה של מושלמים. הפגנות אנטישמיות אחרות נערכו גם בחיפה. בדבר השפעת המאורעות האלה על קביעת המצב המדיני של ארץ־ישראל לפי שאיפות הציונים מודיעים מלונדון, כי בחוגים המדיניים שם אין מביטים על הדימונסטראציות האלה כעל „הפתעה", שלא היתה צפויה מראש, וכי הממשלות המאוחדות לא תשימנה אליהן לב כלל בשעת הוצאתן לפעולות את דבר יסוד הבית הלאומי ליהודים בארץ־ישראל לפי רצונה של אנגליה והציונים.

— וויצמאן בארץ־ישראל. לפי ידיעה מלונדון, כבר בא הד"ר וויצמאן לארץ־ישראל. הידיעה עוד לא נתאשרה.

— שלג. באור ליום כ"א בשבט התחיל לרדת שלג בירושלים ונפילתו ארכה כששים שעות רצופות. תחילה השתעשעו על זה התושבים כעל חזיון בלתי־רגיל, אולם כשנפילתו לא פסקה וגבהו על הארץ הגיע למטרים אחדים, באו התושבים במבוכה רבה מפני הסכנה הנשקפת להם. הרבה עצים נשברו וגגות של בתים רבים נהרסו מפני כובד המשא, ורק הודות לעזרה המסודרה לא היו כמעט כל מקרי אסון באדם.

במרכז עבודת העזרה עמד „ועד־הצירים" עם מר אוסישקין בראש. כשהתחיל השלג להמוס התחילה סכנה חדשה להיות צפויה לתושבים ולקיום הבתים מפני שטף המים, אולם המהנדסים העברים וביניהם מר פנחס רוטנברג, הקדישו את כל כחם לתת אמצעי עזרה מספיקים. הצטיינו בעבודתם גם רופאי „הדסה" וה„אחיות" העבריות. הם שוטטו ברחובות העיר והגישו עזרה מדיצינית.

— זכות הבחירה לנשים. ההסתדרות הציונית באמריקה קבלה טלגראמה מאת הלשכה הראשית של ההסתדרות הציונית בלונדון, כי סופית הוחלט בארץ־ישראל לתת לנשים היהודיות את זכות הבחירה לאספה המיסדת, שתקרא בקרוב, והזכות הזאת ניתנה להן בשלמותה: לבחור ולהבחר.

הבחירות לאספה המיסדת תהיינה, לפי החלטת „הועד הזמני", ביום הראשון לחודש אייר הבא, והאספה תפתח בל"ג בעומר.

התנועה הלאומית

ידיעות מהסתדרות החנוך של ההסתדרות הציונית באמריקה.

בדבר השעורים למורים עברים. בשנה העברה יסדה מחלקת החנוך „שעורים למורים עברים". הנסיון הזה נעשה מפני חוסר המורים העברים שהורגש בשנים האחרונות בבתי־הספר העברים ובבתי התלמוד־תורה בארץ זו. תכנית הלמודים היתה: להספיק מספר מצומצם של שעורי הוראה אינטנסיביים לצעירים ולצעירות שכבר רכשו להם ידיעות בשפה העברית ובספרותה במדה מספיקה. השעורים נמשכים יום יום במשך שנתם הראשונה, ואם שמספר השעורים שתלמידי המחזור הראשון צריכים לשמוע לא נגמר עדיין, בכל זאת כבר קבלו חמשה תלמידים משרות הוראה בבתי־ספר. אין עדיין בידינו הפרטי־כל השנתי, אך בכל זאת אפשר לאמר בודאות, שנסיון „השעורים למורים עברים" הביא התוצאות הרצויות. שארית עתידם של „השעורים" מעסיקה עכשיו את מחלקת החנוך ובעוד עת קצרה יחתך גורלם.

— הגיגות ציוניות בפסח. מחלקת החנוך מעוררת את השכונות ואת האגודות הציונית בכל הארץ לערוך במשך ימות חג הפסח הבא חגיגות שיהיה להן אופי ציוני־לאומי. למטרה זו הוציאה באנגלית חוברת ספר (פאמפלעט), המכילה חומר ספרותי השמיש באגודות של „יהודה הצעיר"; כמו־כן יכיל גליון המנורה — העתון העברי החדשי המוקדש לתנועה העברית שבקרב הנוער היהודי הצעיר הבא הערות והוראות לעריכת שעשועים ונגינות לאומיים בקשר עם חג הפסח.

ספרות ארץ־ישראלית. הקוראי „התורן" יודעים בודאי זה מימי בדבר פעולתה של ההסתדרות להוצאת ספרים בארץ־ישראל. הידיעות בדבר ספרי ההוצאות ארץ־הישראליות, שהופיעו בדבר גליונות של „התורן" יכולות לשמש חומר מענין להתפתחות ההוצאות האלה. תיכף עם התחלת המשא־ומתן בין העמים הלוחמים בדבר השיבו התקוה להגיע לישיבת ההסתדרות הציונית באמריקה ספרים, חוברות ועתונים מארץ־ישראל מכל המינים ומאז לא עבר חודש אחד שלא הגיעה חבילה חדשה מן הספרות ארץ־הישראלית. הספרות הזאת מכילה: תרגומים מהספרות האירופאית הראשית וספרים עברים מקוריים. בשמחה מיוחדת כדאי לציין על המספר הרב של הקבצים וההוברות התקופתיים (היוצאים מתקופה לתקופה), המוקדשים לשאלות הקלאיות ולשאלות הנוכיות שונות: אלה מוכיחים למדי על החומר האנושי של הישוב החדש, שהוא אינטיליקטואלי במדרגה גבוהה מאד.

המספר הגדול של הזמנות על ההוצאות הספרותיות ארץ־ישראליות שבקרב ההסתדרות הציונית באמריקה, משמשת ראיה נאמנה, כי חביבות הן ההוצאות האלה על יהודי אמריקה, וזה מאמץ את ידי הועד של מחלקת החנוך להמשיך לטפל במפעל זה. בין 18 לאוגוסט 1919 עד ראשון לפברואר 1920 עלה סכום ההכנסה של מכירת ההוצאות ארץ־הישראליות על־ידי ההסתדרות ל־2,000 דולארים בערך. והסך־הכל הזה הצטרף מסכומים קטנים מאד, שהיו מראד. כי לא היה כאן עסק עם יחידי סגולה חובבי הספרות ארץ־הישראלית, אלא עם מספר רב של מזמינים.

* * *

ההכנסות של הקרן הקיימת לישראל בשנת 1919.

הכנסות הקרן הקיימת לישראל בשנת 1919 עולות על־פי שער הכספים האחרון יותר מ־5,551,589.50 פראנקים צרפתיים או 1,196,675 ל. ה. שערכם עדיין בלתי ידוע.

בסך זה השתתפו 44 הארצות האלה:

ארצות־הברית של אמריקה הצפונית — 123,976 דולארים, אנגליה — 18,488.7.00 ליטרה שטרלינג, גרמניה — 1,001,393 מארק, איטליה — 10,000 ליטרה שטרלינג ו־6,510 לירות, רוסיה — 281,619 רובל, 23,600 מארק ו־9,882 ליטרה שטרלינג, סיביריה — 862,094 רובל, פולניה — 1,033,669 מארקות פולניות, אפריקה הדרומית — 8,069 ליטרה שטרלינג, ארגנטינה וטשילי — 64,828 פזות ו־300 פראנק, יון — 12,103 דראכמות, 4,051 ליטרה שטרלינג ו־430 פראנק, הולנדיה — 34,081 פלורינים הולנדיים ו־5,000 פראנק, רומיניה — 132,000 לב., 82,500 פראנק ו־2,529 מארק, טשיכוסלובאקיה — 583,937 קרונות טשיכיות ארץ־ישראל וסוריה — 1,896 ליטרה שטרלינג, בלגיה — 53,084 פראנקים בלגיים, 3,533.60 פלורינים הולנדיים ו־85 מארק, יוגוסלאביה — 360,293 קרונות יוגוסלאביות, שווייצריה — 33,360 פראנקים שווייצריים, הודו הנידרלנדית — 14,965 פלורינים הולהנדיים, בולגריה — 244,252 לבא. ו־100 מארק, קנדה — 5,129 דולארים, צרפת — 38,979 פראנק, אלזאס־לוטרינגיה — 34,488 פראנק, גליציה המערבית — 357,1?? קרונות, גליציה המזרחית — 350,160 קרונות, אוסטריה — 329,878 קרונות, רוסיה הלבנה — 23,142 מארק, שוויידיה — 7,??? קרונות שוויידיות, דניה — 6,357 קרונות דניות, מצרים — 306.10 ליטרה שטרלינג, ליטה — 7,500 רובל ו־845 מארק, נורווגיה — 3,954 קרונות נורווגיות, סינגאפור — 170 ליטרה שטרלינג, אוסטרליה — 141.3 ליטרה שטרלינג, הונגריה — 72,005 קרונות, תונים — 3,061 פראנק, ליפלנדיה וקורלנדיה — 872 מארק, 50 ליטרה שטרלינג ו־0,024 רובל, בוקובינה — 40,400 קרונות, פורטוגליה — 1,071 פראנק ו־9 ליטרה שטרלינג, אסטלנדיה — 6,450 מארק, סין — 77.13 ליטרה שטרלינג ו־300 דולארים ספרד — 26.12 ליטרה שטרלינג, מארוקו — 30 פראנק. אוקראינה — 4,000 רובל (הכנת יום הפרח באודיסה).

הנהלת הקרן הקיימת הקציבה בראש השנת 1919 את הסך של 10 מיליון פראנק בתור הכנסת השנה המקווה. אם הסך הזה לא נאסף כולו יש לראות את סבת הדבר בירידתו הנוראה של שער הכספים האירופאיים וגם בעובדה, שבארצות שונות עוד לא הוצאו אל הפועל כל אמצעי הסדור והתעמולה הנחוצים. אולם המספרים הנ"ל מוכיחים בכל זאת, כמה חזק היה ההד של המאניפסט, שהנהלת הקרן הקיימת פנתה בו בראשית השנה לאחינו בכל הערים. המיליונים שנאספו ברובם המוני היהודים הסובלים ביותר מקאטאסטרופית פוליטיות ופורענויות לא שמענו, מראים בעלול, כמה הולך רעיון הקרן הלאומית ומעמיק להכות שרשים בלבב ובהכרתם.

הקרן הלאומית עוברת עכשיו מתקופת ההכנות להגשמת תכניתה הישובית. בהתאם לזה הרגישה בזמן האחרון ההנהלה הציונית

וביחוד הד"ר ווייצמאן בגלוי דעתם, שבשנים הבאות על הקרן הקיימת לאסוף מיליון ליטרות שטרלינג בכל שנה ושנה. את המטרה הזאת אפשר יהיה להשיג רק אז, אם הקרן הלאומית לא תהיה תלויה בנדבות מקריות ברובן — כמו עד כה, — אלא אם יעלה בידינו לסדר מס הקרן הלאומית, שיקיף את כל היחידים, הדרושים [illegible] הרוצים בישוב היהודי בארץ־ישראל על יסודות חבר־תיים חזקים.

שונות

מכתבים שנתפרסמו על־ידי „יעד הצירים".

לישכת העתונות של „יעד הצירים בארץ־ישראל מפרסמה את שני המכתבים הבאים. ואם גם שנתקבלו על־ידינו באיחור זמן, אנו מוסרים אותם פה לפני קוראינו משום חשיבותם:

— מכתבו האחרון של אדולף שטאנד. המכתב האחרון שנתקבל בארץ־ישראל מאת המנוח אדולף שטאנד, נכתב ימים אחדים לפני מותו. בין היתר כתב המנוח: „הנני מברך על שזכית להגיע למחוז־חפצך להשתקע בארצנו ולהקדיש את כל כחך לגדול ולבנין בית נאמן לעמנו בארצנו".

„במוכן הנני מברך את עמנו על שזכה למצוא בך ברגע הגדול והקשה הזה אדם, שגם רצונו וגם יכלתו גדולים להוציא אל הפועל את שאיפתו הישנה־החדשה".

„אני חולה מחלת לב זה זמן רב והנני נמצא כעת בסאנטאריון ולרגלי חליי אין לאל ידי עכשיו לקחת חלק בעבודתנו, ואני תפלה בבטחון, שאוכל בקרוב להשתתף גם אני בהרמת סוכתנו הנופלת".

— מכתב מהד"ר נורדוי. בתשובה על טלגראמה של ברכה לנורדוי למקרה שובו ללונדון ולעבודה הציונית, נתקבל מכתב ממנו למר אוסישקין, אשר בו כתוב: „היום קבלתי את הטלגראמה שלך ושל הפרופיסור ווייצמאן אשר נגעה עד עמקי לבבי. הרגע, אשר בו דרכה כף רגלי על אדמת אנגליה וכשנכנסתי אל הלישכה הציונית, הספוג ברוח ציון וישראל, היה בשבילי הרגע הראשון של קורת־רוח למן היום השחור של הכרזת המלחמה בשנת 1914. ושארית ימי שאשאר עוד עלי אדמות — יהיו מעתה מוקדשים למטרתנו הקדושה, לתחית עמנו בארצו. באופן יותר טוב מזה לא אוכל להשתמש בהם, ורצוני רק שיהיו לתועלת.

„לך היה האושר לעבוד עבודה מעשית להגשמת שאיפתנו הלאומית. אני לא זכיתי לזאת, אף כי לא ישבתי בחבוק ידים. במשך חמש שנות המלחמה שעשיתי בספרד, היתה לי לעתים תכופות הזדמנות להביא עזר לחלקים ידועים של עמנו, מלבד המקרה היחידי בזמני שהפרופיסור יהודה יאני גרמני לידי התערבותה של ממשלת ספרד להגנה על הארץ נגד עריצותו של ג'מאל פשה. אך העבודה הזאת לא נשאה עליה חותם ציוני ולא היה לה קשר ישר לאינטרסים הציוניים. מקוה אני, כי מעתה ישונה הדבר. ושוב הנני מודה לכם על ברכתכם החמה, ושלכם אשאר תמיד.

בברכת ציון,

מאכס נורדוי.

* * *

ביאליק בדרכו לארץ־ישראל.

לפי ידיעות אחרונות כבר בא ביאליק לקונסטאנטינופול ביום 14 למאי, בדרכו לארץ־ישראל.

הסופר ש. אנ—סקי חולה מסוכן.

מיווארשה נתקבלה ידיעה, כי הסופר הידוע ש. אנ—סקי חלה במחלת דלקת הריאה והוא נמצא במצב של סכנה.

* * *

ידיעות ספרותיות.

— מכינה נתקבלה הידיעה, כי שם נגמר תרגום התנ"ך לשפה הכינאית.

* * *

מחיי האגודות.

— במוצאי־שבת, כ"ג אדר, היתה האספה התדירית הראשונה של „אחיעבר" דהארלם, סניף ג'. בחרו בועדים שונים. לועד הנשף שיהיה בחול־המועד פסח נבחרו: מר סאקס, מרת רבינוביץ, מרת דיימונד והאחיות עמנואל. לצירים בועד המשותף של כל האגודות: מר סאקס ומר מארקסון. להכנסת חברים: מר קאמי־ניצקי ומר בירידקין. נתרבו גם הרבה חברים חדשים. מר מארקי־בין נאם על התפתחות השפה העברית ואחריכן היו ויכוחים מענינים. התרוממות רוח שררה במשך כל האספה. יש תקוה, כי אגודה זו תגדל ותהיה באמת למרכז כל העברים בהארלם. אספות תדיריות תהיינה בכל מוצאי־שבת ב„בית־ציון", 226 לינקס אווניו. אורחים רצויים. כל העברים שבשכונת הארלם מתבקשים לבוא ולהספח עלינו ולעשות את האגודה לכח חי ופועל בתנועה העברית.

— מרת מרים לוין, מזכרת אגודת „בני עם חי" בניו־יורק, מודיעה לנו:

„הספרות לילדים עברים בעברית וביהודית" — על נושא מענין זה ינאם באגודתנו „אגודת בני עם חי" הסופר הידוע אברהם שוער במוצאי־שבת הבאה, א' ניסן, במרכז העברי, 201 מזרח ברודוויי. אורחים רצויים.

לתקנת המורים העברים.

אגודת המורים מבקשת מכל המורים העברים, בין שהם חברים לאגודה ובין שאינם חברים, בין שהם בניו־יורק ובין שהם מחוץ לניו־יורק — שלא לקבל שום משרה חרשה בניו־יורק והסביבה בטרם שיתיעצו עם מזכיר האגודה.

המזכיר נמצא בלשכת האגודה, 114 האביניו החמישית, חדר 1412, בכל יום משעה 10 עד 2 אחר הצהרים.

דרוש מורה

לבית־הספר העברי דניו־אורליאנס דרוש מורה מנוסה בהוראת מדריגות מתחילות על־פי שיטת עברית בעברית. המשכורת ממאה עשרים והמשה עד מאה והמשים דולאר לחודש. הזדמנות מצוינה לצעיר הרוצה לבקר אוניברסיטה.

לפנות אל המנהל:

E. E. LISITZKY

2725 Louisiana Ave. New Orleans, La.

הצטינגות

הדבר הולך ומתחוור יותר, כי לכל הסתדרות צריך להיות סמל ההסתדרות על מכשירי הכתיבה שלה.

„ציון באנד" היה הרץ המבשר בנידון זה. הניר הזה היה כמעט הראשון להיות מסומן בסמל ההסתדרות — סמל הציוניות — ומצא חן בעיני הרבה מהאגודות הציוניות.

בקשו מאתנו דוגמאות ומחירים ונשלח לכם ברצון

THE CONNECTICUT VALLEY PAPER COMPANY

Holyoke, Mass.

הודעה

הועד הכללי מכל ערי בולגאריה (קונסיסטוריון) מודיע, כי כסא הרבנות הגדול מבולגאריה הוא מופנה.

המתאוים לישב על הכסא הזה מוכרחים למלאות התנאים הבאים:

א) שיהיה ד"ר בפילוסופיה ושיהיה לו מכתב סמכה להוראה מהסימינאריום רביניקו.

ב) שכבר הנהיג הרבנות או היה מורה בבית-המדרש לרבנים לפחות עשר שנים.

ג) שידע או שיתחייב להתלמד השפות בולגארית וספרדית.

ד) שיתנהג בנימוסי ומנהגי ישראל הספרדים מבולגאריה.

ה) שיהיה נשוי אשה ושיהיה מבן חמש ושלשים שנה ומעלה.

תחינתנו, שהנועדים (קאנדידאטים) לזה יפנו להגראן-רבינאטו מבולגאריה בסופיה במכתב בטוח (ריקומנדאציה) בצירוף הדוקומנטים הבאים:

א) מכתבי תעודה (דוקומנטים).

ב) תולדות ימי חייו (קורי קולום ביטי).

ג) תמונתו.

ד) עדות אחרים על הנהגתו (ריפירנסים).

Главно Раввинство въ Болгарія

Sophia, Bolgaria.

הננו מודיעים לכל קרובינו ומכרינו, כי נולדה לנו בת ונקרא שמה רחל-לאה. יתן ה' כי תקוים תקותנו לראותה נאמנה לעמה ולדתה.

ירוחם חיים וליבה עטיל פעלב.

שיקאגו, איל.

משרה מבוקשת

מורה מומחה ומנוסה, בעל השכלה גבוהה, עברית וכללית, מחפש אחרי משרה באחת מערי-השדה. רק בתי-ספר מודרנים והיכולים לשלם משכורת הגונה למורה מעולה יפנו אל „התורן" בעד

A. B. C.

מורים וגננת דרושים

לבית-הספר המודרני דווינפג, קנדה, דרושים שני מורים מומחים ומנוסים בשיטה הטבעית וגננת מנוסה. המשכורת גבוהה והתנאים רצויים. לפנות אל מזכיר ועד החנוך:

Mr. M. Rady, Secretary
of the Winnipeg Hebrew Free School
Winnipeg, Man., Canada.

מנהל ומורים דרושים

בית-הספר העברי דנורפולק, ווא., מבקש מנהל וארבעה מורים. שיטת הלמוד — עברית בעברית; המשכורת למנהל — מן 2,700 ועד 3,000 דולארים לשנה, למורים — מן 1,800 ועד 2,400 דולארים לשנה. על-אודות הפרטים לפנות אל:

M. Frieden, 613 Church St., Norfolk, Va.

דרוש מורה

בית־הספר העברי דפורטלאנד, אורעגאן, מבקש מורה מומחה בשיטת עברית בעברית. המשכורת הגונה והתנאים נוחים. לפנות אל המנהל:

Mr. B. Treiger, Portland Hebrew Scchool
Second and Woods Sts., Portland, Oregan.

דרוש מורה

לבית־הספר העירוני דאמאהא, נעב., דרוש מורה למחלקה גבוהה. שיטת הלמוד — עברית באנגלית. המשכורת הגונה והתנאים נוחים. לפנות אל המנהל:

R. LACOW, 2023 Burt St. Omaha, Neb.

תנחומים

ברוח נדכאה ובלב נשבר הנני משתתף בצערה של משפחת שפירא בקליוולאנד על מות יעקב שפירא, נטע רך בדמי ימיו.

י. נ. אדלר.

דייטון, אוהאיו.

יצחק הססין　　　　שרה שפייזהנדלר

נשואים

י׳ אדר, תר״ף　　　　ברוקלין, נ. י.

יצאה לאור החוברת הראשונה של

בית ספרנו

(המחודש)

עתון חדשי של תלמידות בית־הספר הלאומי.

מחיר החוברת 10 סנטים.

לפנות אל:

NATIONAL HEBREW SCHOOL

206 East Broadway, New York

המאפיה של מצות היותר גדולה בעיר המרובה באוכלוסין ישראל היותר גדולה בעולם.

הפירמה המיוחדה המוכרת קמח־מצות ופרורי־מצות בתבות. היתר על הכשרות בטוח על־ידי הרב הגאון ד״ר הלל קליין והרב הגאון רמ״ז מרגלית.

HOROWITZ BROS. & MARGARETEN

369-71-73 East 4th St.　　　　New York.